

Natur & miljø

Norges Naturvernforbund | 2 • 2008 | kr 65

Over 3000 arter i Norge truet:

SLIK KAN UTRYDDDELSEN STANSES

Støtter klimapanelet

Rydder øyperle

Giftsjukk stoppet

OMO med MILJØMERKET - for miljøets skyld

OMO var det første vaskemiddelmerket i Norge som ble svanemerket fordi det tilfredstiller Svanens strenge krav til effektivitet og nedbrytbare virkestoffer. OMO er i tillegg et av de mest konsentrerte tøyvaskepulverne i Norge. Dette betyr mer effektiv emballasjeutnyttelse og mindre transport.

Siden OMO pulver er så effektivt at det vasker rent selv ved lave temperaturer, kan du i tillegg spare energi ved oppvarming av vannet. Og hver gang du sparer energi, gjør du et lite klimatilskudd hjemme hos deg selv, og du bidrar til å redusere den totale miljøbelastningen.

For mer informasjon se www.omo.no

Bra for miljøet - bra for deg

Leder

Snakk mye, gjør lite

Flere utgaver på rad har Natur & miljø satt fokus på det norske skogvernet, eller snarere mangelen på det. Norge har vernet 14,3 prosent av vårt areal, men store deler av dette er lavproduktiv høyfjellsnatur. Ikke noe galt med det, Norges høyfjell inneholder unike naturtyper og fantastiske landskap som bør vernes for ettertiden. Men i flere år har miljøvernere og mange miljøpolitikere vært enige i at det er nødvendig med en dreining mot vern av mer høyproduktive områder som skog, strandsoner og fjordområder.

Her svikter det. Bare 1,4 prosent av Norges produktive skogareal er vernet. Trillemarka, som har vært en gjenganger i mediene det siste året, er et stort verneareal i norsk målestokk, men hjelper lite på statistikken. Vi trenger 25 nye Tril-

lemarker, i artsrik og produktiv skog, for å kunne komme i nærheten av å oppfylle målsetningen om å stoppe tapet av arter. Norges offisielle målsetning er fortsatt å stoppe artstapet innen 2010. Den målsetningen er det vel ingen som tror på lenger.

Norge har ennå ikke en eneste nasjonal park som er opprettet for å bevare kystnatur. Både Jostedalsbreen, Folgefonna og Seiland ligger nær kyst eller fjord, men er alle primært opprettet for å ta vare på fjell og is. Nå er mange smålokaliteter ved kyst og fjord vernet, men de sammenhengende områdene mangler ofte. Resultatet blir ofte små, fragmenterte verneområder uten en mer helhetlig betydning.

Også under vann gjøres det for lite. Tareskogen dør fortsatt. Sjøfisket etter laks begrenses, men ikke der fangstene er

størst (Finnmark). Truede fiskearter fiskes fortsatt. Flere viktige sjøfuglarter sliter, både på grunn av matmangel og miljøgifter.

Skal Norge stanse artstapet, må det gjøres et krafttak i skogområder, strandsoner og andre høyproduktive naturområder. Vi viser stadig at vi er villige til å ta et krafttak for bevaring av natur i utlandet, blant annet med den prisverdige lovnaden om 3 milliarder kroner årlig til vern av regnskog, men gjør dessverre mindre hjemme. På den måten blir resultatet av artsdebatten et speilbilde av klimadebatten: Snakk mye, gjør lite.

Kristian S Aas

Kristian S. Aas

Natur & miljø

Utgiver: Norges Naturvernforbund
Boks 342 Sentrum, 0101 Oslo, Norge.
Besøksadresse: Grensen 9b, Oslo.
Tlf: 23 10 96 10.
E-post: redaksjonen@naturvern.no
Telefaks: 23 10 96 11.
Faks: 7874.05.56028
Redaktør: Kristian Skjellum Aas
ka@naturvern.no

Journalister: Tor Bjarne Christensen
tbc@naturvern.no
Martin Ødegaard
mo@naturvern.no

Annonser: MediaTeam, tlf 22 09 69 20

Design/layout:
Film & Form, Ketill Berger
Sats og trykk: GRØSET™

Abonnement
Institusjoner: kr. 360,-
Enkeltpersoner: kr. 240,-
Bestilles hos
Naturvernforbundets
medlemservice,
Postboks 342 Sentrum,
0101 Oslo, Norge
Tlf: 23 10 96 10
Telefaks: 23 10 96 11
medlreg@naturvern.no

Naturvernforbundet innestår ikke for miljøvennligheten til de bedrifter, tjenester eller produkter som det annonseres for i Natur & miljø.

Bladet merket (M) er medlem av
Den Norske Fagpresses Forbund
fagpressen (M)
Opplysningsvesenets
MILJØMERKET

Natur & miljø er tilsluttet
Fagpressens Redaktørplakat

Innhold

Giftforslag stoppet i tolvte time
Din elektronikk kunne ha blitt dobbelt så giftig. Men flammehemmerfor-
slaget ble stoppet på målstreken. 4

Tunnel til besvær
Eiganestunnelen ved Stavanger munner ut i et rikt kulturlandskap, som skal omdannes til motorvei. 6

Til retts sak for å slippe miljøinformasjon
Naturvernforbundet og Klagenemnda stevnes. 7

“Fremtidige generasjoner vil nok heller ha intakt natur enn en nøyaktig beskrivelse av hvordan den forsvant.

Professor Sigmund Hågvar 25

96 prosent enige med IPCC
Uenigheten blant klimaforskere er liten. Og de er ikke imponert over Regjeringen. 10

Solfanger gir varmt vann
Se varmtvannstanken som fungerer der det er sol. 15

Hogger unik skog
Gampedalen i Buskerud ble hogd i vår. Mange artsrike skoger får smake øksa. 16

Kulturlandskapsøya
Store Marøy gjenoppstår i fordums prakt, etter stor frivillig innsats. I år blir øya ved Stavanger brukt som integreringstiltak. 20

Utryddelsen fortsetter
Ingen store avklaringer på biodiversitets-toppmøte i Bonn i Tyskland. 23

Slik stopper du tapet av arter, Solheim!
Les ekspertenes råd til miljø- og utvklingsministeren. 24

Observere, rapportere, registrere
Artsobservasjoner. no er allerede en hit. Meld fra om artene du finner, du også! 34

FASTE SIDER
I korthet 9

Fotokonkurranse 26

Nytt fra Naturvernforbundet 33

Miljøagentene 36

Forside: Lappugle, truet art. Foto: Anna Yu/Istockphoto.com

STOPPET KRAV OM GIFT i elektronikk

Det var nære på. Hadde ikke forslaget til ny standard for flammehemming av elektronikk blitt nedstemt i vår, hadde mengden giftige flammehemmere i produktene økt dramatisk. Se hvordan kjemikalieindustrien forsøker å få gjennom krav om bruk av unødvendige giftstoffer.

Mai 2008: Det gikk bra. 18 av 31 land har nettopp sagt nei til å gjøre det obligatorisk med flammehemmere i plasten som omgir nær sagt all forbrukerelektronikk. Ifølge den amerikanske organisasjonen Initiative for Green Science & Policy (IGSP) har verden blitt reddet fra spredning av flere hundre tusen tonn giftige kjemikalier.

– Hadde standardene blitt vedtatt, ville det doblet bruken av flammehemmere i elektroniske produkter. Dette er en stor seier, sier Jerker Ligthart i den svenske organisasjonen Chemsec til Natur & miljø.

Svensk undersøkelse skalert opp

1994: I Sverige gjøres det en undersøkelse på hvor mange branner som starter i tv-er. En dybdeundersøkelse i Stockholms-for-

staden Vällingby tyder på at branner som starter i tv-er er svært vanlige. Drøftingene i undersøkelsen sannsynliggjør at for hver 100. brann som starter inne i en tv, er det 65 tv-branner som startes av en ekstern kilde som antenner tv-en.

Resultatene fra undersøkelsen skaleres opp, og blir brukt for å forutsi antallet tv-branner i Europa som helhet i en artikkel i bladet *Fire and Materials* i 2000. Artikkelene er ikke akkurat et glanseksempel på uavhengig forskning: Den ene forfatteren arbeider for kjemikaliefirmaet Albemarle, som blant annet selger giftige flammehemmere. Den andre har vært leder for en forskningskomité i National Association of State Fire Marshals i USA, en organisasjon som mottar store donasjoner fra kjemikalieindustrien for å promotere flammehemming.

I tillegg viser det seg at den svenske undersøkelsen led av en statistisk svikt: Slike branner hadde en tilfeldig topp akkurat i Vällingby mens undersøkelsen pågikk. Andre steder var forekomsten av slike branner betydelig lavere.

Brukt til å lage standard

Artikkelen var en av inspirasjonskildene da International Electrotechnical Commission (IEC) skulle utforme en ny standard om flammehemming av elektronikk. De fleste punktene i forslaget var ukontroversielle, men et nytt punkt 7 foreslo et krav om å flammehemme det ytre skallet

av all forbrukerelektronikk på en slik måte at man skulle kunne holde et stearinlys bort til skallet i tre minutter uten at apparatet tar fyr.

– Skal man oppnå «stearinlyssikkerhet» finnes det bare to måter å gjøre det på. Enten må all elektronikk lages i metall, noe som ikke er særlig sannsynlig. Eller det må tilsettes langt mer flammehemmende midler til plasten som omslutter produktene enn det gjøres i dag. Dekabde er den billigste flammehemmeren på markedet, og de alternative produktene, for eksempel TBBPA, er også miljøskadelige. En slik standard ville ha ført til mye større skade enn de brannene man eventuelt vil forhindre, sier Ligthart.

Beslutningsprosessene i IEC er unntatt

offentlighet. Standarden kunne dermed ha blitt vedtatt uten at noen hadde visst noe før etter vedtaket. Men den amerikanske organisasjonen IGSP fikk nyss om forslaget, og produserte en gjennomarbeidet kommentar der de gikk gjennom hele saken. De fikk med seg 71 miljøorganisasjoner og 119 vitenskapsfolk til å signere kommentaren, og startet en verdensomspennende kampanje for å stoppe planene om flammehemming. Kampanjen lyktes i slutten av april, da 18 av 31 land i den vitenskapelige komiteen i IEC stemte mot den nye standarden. Nå blir teksten trolig revidert, og standarden lagt ut for ny avstemning uten punktet om flammehemming av ytterskall.

Norge var representert i komiteen da

avstemningen skjedde. Norsk elektroteknisk komité (NEK) representerer Norge. Tore Trondvold er både administrerende direktør i NEK og leder for NEKs miljøkomité.

– Vi måtte foreta en avveining mellom brannsikkerhet og miljø. Komiteen ble enige om at flammehemming av elektroniske apparater skal ta seg av den tennkilden apparatet potensielt kan være, og ikke sikre mot ytre påvirkning fra talglys eller telys, sa Trondvold etter at den norske komiteen hadde bestemt seg.

– Innspill fra miljøorganisasjoner var avgjørende for å hjelpe oss å få enighet om at den foreslåtte standarden ikke var rettfærdiggjort, sier Trondvold til Bellona Web.

– Dette er en stor seier, sier Jerker Ligthart i den svenske organisasjonen Chemsec.

Flammehemmere i motvind

Flammehemmerindustrien er i trøbbel. 1. april i år forbød Norge stoffet den billigste og mest brukte bromerte flammehemmeren, deka-BDE. De andre stoffene i flammehemmergruppen PBDE var allerede forbudt. Samme dag besluttet EF-domstolen at deka-BDE skulle forbyes i el-artikler innen EU. Opprinnelig var deka-BDE tillatt etter press fra industrien. Danmark og EU-parlamentet gikk til sak mot EU-kommisjonen, fordi de mente det var bevist at deka-BDE var like farlig som andre stoffer som ble forbudt. De vant fram.

Det er bare i EU og i Norge, samt i ni delstater i USA, at bruk av PBDE-flammehemmere er regulert. For resten av verdensmarkedet er dette flammehemmerne som sannsynligvis ville ha blitt brukt. Stoffene er giftige, og akkumuleres i næringskjeden. De finnes igjen i store mengder i naturen, spesielt i Arktis og i dyr øverst på næringskjeden. Stoffene kan spres over lange avstander, og er svært persistente. Det betyr at de holder seg lenge i dyr og planter, og at mengden stadig øker. De er funnet igjen i morsmelk ved flere undersøkelser, og ble påvist i blodet til gravide kvinner i Bodø i både 2005, 2006 og 2007.

– Global, persistent miljøgift

Andre flammehemmere som kunne ha blitt brukt i ytterskallet til elektronikk er TBBPA og HBCDD. Disse er også mistenkt å være miljø- og helseskadelige, og det foregår mye forskning for å kartlegge konsekvensene av å spre disse stoffene i naturen. HBCDD er svært giftig for vannlevende organismer. En ny rapport fra Nordisk ministerråd sannsynliggjør at HBCDD er farligere enn tidligere antatt, og bør behandles som en global, persistent miljøgift, på linje med for eksempel PCB.

Bruken av flammehemmere økte kraftig på slutten av 1990-tallet, med fem ganger høyere bruk i 1999 enn i 1995. En ny standard ville ha ført til en dobling av bruken i el-produkter, som allerede i dag er hovedkilden til spredning av flammehemmere.

– Det finnes ingen statistikk som beviser behovet for å beskytte elektroniske produkter mot å bli antent av stearinlys. Både miljøet og folkehelsen ville ha blitt skadelidende, sier Marius Dalen i Bellona.

• Av Kristian S. Aas

Foto: Martin Ødegaard

Ønsker ny trase for E39 gjennom Stavanger

Debatten går om utbygging av E39 i Stavanger. Transportplanlegger Hans Magnar Lien har kommet med et forslag han mener har gyldighet i hele landet.

Utbyggingen av E 39 gjennom Stavanger ser ut til å bli dyrere enn først antatt. I tillegg vil et verdifullt kulturlandskapsområde bli rasert ved Stokkavatnet. Transportplanlegger Hans Magnar Lien har skissert et forslag hvor E39 går lenger ut fra Stavanger sentrum. Han mener dette forslaget vil ha en rekke positive effekter.

– Jeg mener man bør vurdere om Eiganestunnelen er den rette traseen for ny stamvei gjennom Stavanger, sier han.

Må vri til buss og bane

Problemet gjelder at man bygger ut E39 samtidig som man ønsker bybane. Lien mener at en motorveitvidelse vil komme i konkurranse med bybanen, og at man ikke kan regne med å få begge deler.

Lien mener fordelene med hans forslag er at den ikke trekker trafikken fra områdene nord for byen og resten av Vestlandet inn mot de sentrale byområdene i Stavanger.

– På korte reiseavstander er man nødt til å lykkes med å vri resemiddelfordelingen i retning av at flere går, sykler og tar kollektivtransport, sier Lien.

Nasjonalt anliggende

– Jeg mener dette forslaget har en generalitet i seg, og derfor bør være et nasjonalt anliggende. Vi vil aldri kunne klare å vri resemiddelfordelingen i mer miljøvennlig retning, hvis vi alltid sier at vi vil ha begge deler, sier Lien. Han mener bygging av store stamveiprosjekter kommer i direkte konkurranse med kollektivtilbudet.

– Kollektivtrafikkens styrke ligger i hvor mange som benytter den. Store veiprosjekter vil komme i direkte konkurranse med kollektivtrafikk. Poenget er at uansett hva slags veikapasitet man har inn mot et sentralt byområde, kommer det alltid til å fylles opp.

Både Naturvernforbundet og en bebo-

eraksjon på Tasta utenfor Stavanger, som kan bli rammet av veiutbyggingen, har uttalt seg om prosjektet. Begge parter peker på at en utbygging vil føre til omfattende naturinngrep.

Henning Stokke er eier av en gård på Tasta, og har drevet med aktiv skjøtsel gjennom slått og beiting og fått fram det gamle kulturlandskapet. Han har ryddet fram steingjerder og tatt vare på en salamanderdam, hvor man har funnet rødlistearten liten salamander. Mye av arbeidet han har gjort kan være forgjeves dersom motorveien forbi Tasta, tilførselsveien til Eiganestunnelen, blir bygd. Naturvernforbundet skriver i sin høringsuttalelse fra januar i år at de frykter at en utvidelse av E39 gjennom Tasta i hovedsak vil føre til økt kapasitet for personbiltrafikk. Dette mener de er et feilgrep i forhold til økt satsning på kollektivtransport, og at dette på sikt kan hindre utbygging av bybanetrase til Tasta. Naturvernforbundet i Rogaland mener at bevaring av biologisk mangfold og kulturlandskap må være det overordnede målet.

● Av Martin Ødegaard

Fikk medhold etter loven – ble saksøkt tilbake

Et krav fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) om miljøinformasjon fra skogeier Løvenskiold førte til slutt til søksmål mot staten.

I rundt tre år har NOA arbeidet med å få ut informasjon fra Løvenskiold, en av Norges største skogeiere, om skogeiendommene i Oslomarka.

– Dette er skoger som Naturvernforbundet anser som verdifulle og biologisk viktige, sier Gjermund Andersen, leder i Naturvernforbundets skogutvalg og daglig leder i NOA.

Ønsket kart

Naturvernforbundet har lenge kjempet for å få kartfestet informasjon om hvor den biologisk viktige gammelskogen finnes på eiendommen til skogeier Carl Otto Løvenskiold. De ønsket også å vite hvilke deler av skogen som er gitt noen form for sikring. De klaget saken inn i henhold til miljøinformasjonsloven, og fikk i slutten av februar medhold, som sa at Løvenskiold måtte oppgi denne informasjonen.

Etter at Andersen og NOA vant fram med kravet sitt, og fikk medhold på de fleste punktene, skulle NOA få tilgang til detaljkart over store deler av skogen. De skulle også få tilgang til hvilke områder Løvenskiold selv har vernet. Men da fristen for å gi informasjonen gikk ut, hadde Løvenskiold ennå ikke etterkommet kravene fra Klagenemnda for miljøinformasjon.

Forretningshemmeligheter

Skogsjef Rolf Hatlinghus hos Løvenskiold sa til Aftenposten tidligere i år at de mener nemnda er på kollisjonskurs med en tidligere avgjørelse. De vil få saken avklart rettslig. Han sier videre at de frykter både misbruk og en urimelig stor jobb hvis hvem som helst skal kunne kreve slik detaljinformasjon.

– Vi er overrasket over at nemnda bryter med en tidligere avgjørelse og definerer alle skoglige data som miljøinformasjon. Det vil si at hvem som helst kan be om å få tegnet kart med akkurat den informasjonen om skogen de måtte ønske, sier Hatlinghus, som mener dette kan være i strid med andre lovverk.

Selv om NOA hadde fått rettslig med-

Foto: Shutterstock.com

Løvenskiold eier store deler av Nordmarka i Oslo, blant annet områdene rundt Østervann. Nå saksøker de staten og NOA for å slippe å utlevere miljøinformasjon.

hold på at de hadde krav på dokumentene, kom det midt i april et brev fra advokatfirmaet Steenstrup Stordrange. De hadde sendt inn stevning mot NOA på vegne av Løvenskiold. Advokatfirmaet hevder i sitt saksfremlegg at Klagenemndas vedtak er ugyldig, og at Løvenskiold skal slippe å legge frem detaljkartene. De mener også at Naturvernforbundet må betale saksomkostningene.

Søksmål i retur

Men søksmålet mot NOA ble sendt i retur fra tingretten med begrunnelsen at søksmålet må rettes mot myndigheten som har truffet avgjørelsen. Da fristen for å sende inn ny stevning gikk ut 30. april, hadde advokatfirmaet sendt et nytt brev. Denne gangen med stevning mot Klagenemnda for miljøinformasjon og NOA. Dermed går Løvenskiold til rettssak mot staten og NOA, for å slippe å gi ut informasjon om skogseiendommene.

Dette er første gang det er tatt ut stevning etter en avgjørelse i Klagenemnda for miljøinformasjon. Det bekrefter nemndas leder Ragnhild Noer og nemndas sekretær Kari Hamran Buvik. Gjermund Andersen i NOA sier at de nå forbereder seg på en langvarig rettssak.

Miljøinformasjonsloven har vært lite brukt, og i loven heter det at begrepet «miljøinformasjon» omfatter faktiske opplysninger og vurderinger om faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, og om helse, trygghet og levkår i den grad de blir miljøpåvirket eller kan bli miljøpåvirket.

For eksempel vil kartfestet informasjon om forekomst av forurenset grunn, områder av særlig verdi for biologisk mangfold eller grensene for verneområder være miljøinformasjon.

Andersen sier at grunnen til at de brukte loven er at de har jobbet med Oslomarka i nesten 40 år, og at hindringen alltid har vært å slippe til i forvaltningen.

– Det er viktig for oss med innsyn og mulighet til medvirkning. Og de siste årene har det gått greit i statlige skoger, mens det har vært problematisk i privateide.

Andersen mener at miljøorganisasjoner bør bruke loven veldig mye mer.

– Dette er vårt verktøy. Hvis vi ikke bruker loven misbruker vi den sjansen vi har til å være med å påvirke.

● Av Martin Ødegaard

Triathlon

Recomended.no Foto: Jan Rune Eide

Små turer er også store **STORMBERG**

50% Fra 10 til 50 kroner i pant på brukt turøy fra Stormberg

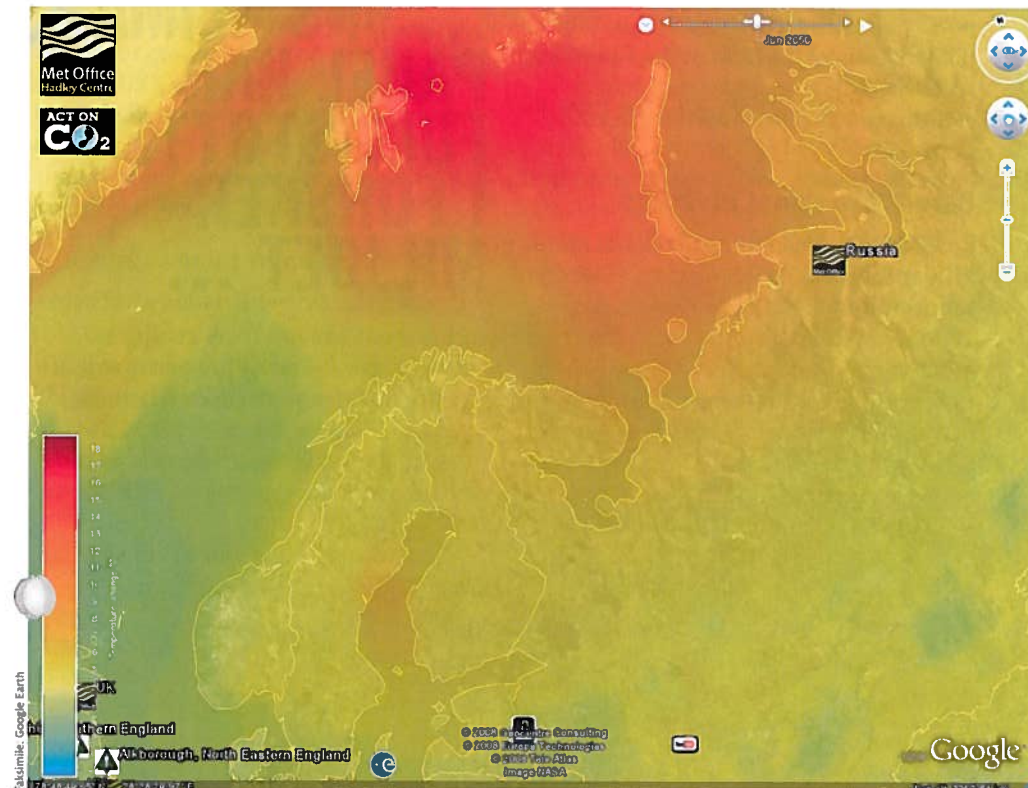
1% 1% av omsetningen i Stormberg brukes til å gjøre verden litt bedre

Stormberg samarbeider med **NORGES NATURVERNFORBUND**

Stormberg er medlem av Initiativ for Etisk Handel www.stormberg.no

Konseptbutikk: Storgata 7, Oslo
Fabrikkutsalg: Barstølveien 44, Kristiansand

I korthet

Detaljert klimakart på nett

IT-selskapet Google har, sammen med den britiske regjeringen, laget kart som viser hvordan den globale oppvarmingen sannsynligvis vil slå ut frem til 2099. Temperaturendringene vises som fargekoder i programmet Google Earth, et program som sammenstiller fly- og satellittfoto for å gi et så nøyaktig bilde som mulig av hele jordkloden. Google Earth og tilleggsprogrammet kan lastes ned fra nettadressen <http://www.metoffice.gov.uk/research/hadleycentre/google>.

Moldes matavfall kjøres til Borås

Matavfall fra Molde og omegn kjøres i trailer til den vestsvenske byen Borås for å bli biodiesel til bussene i byen. Transporten er rundt 90 mil hver vei. Nå stiller svenske forskere spørsmål ved om ordningen i det hele tatt er miljøvennlig.

– Dette låter veldig ekstremt, spesielt det å kjøre matavfall så lange strekninger. Matavfall inneholder mye vann, og da blir energiinnholdet per tonn ikke så stort, sier Sten Karlsson, leder ved avdeling for fysisk ressurs-teori ved den tekniske høgskolen Chalmers i Göteborg, til Göteborgs-Posten.

– Sellafield farligere enn Tsjernobyl

En ny engelsk rapport hevder at atomanlegget Sellafield ved Irsesjøen inneholder verdens største lagre av uran og plutonium. Anlegget klarer ikke å holde tritt med mengdene radioaktivt avfall som kommer dit for repressering. Tekniske problemer ved anlegget har bare økt dette problemet, skriver rapportforfatter Paul Brown, som er

tidligere miljøjournalist for avisen The Guardian.

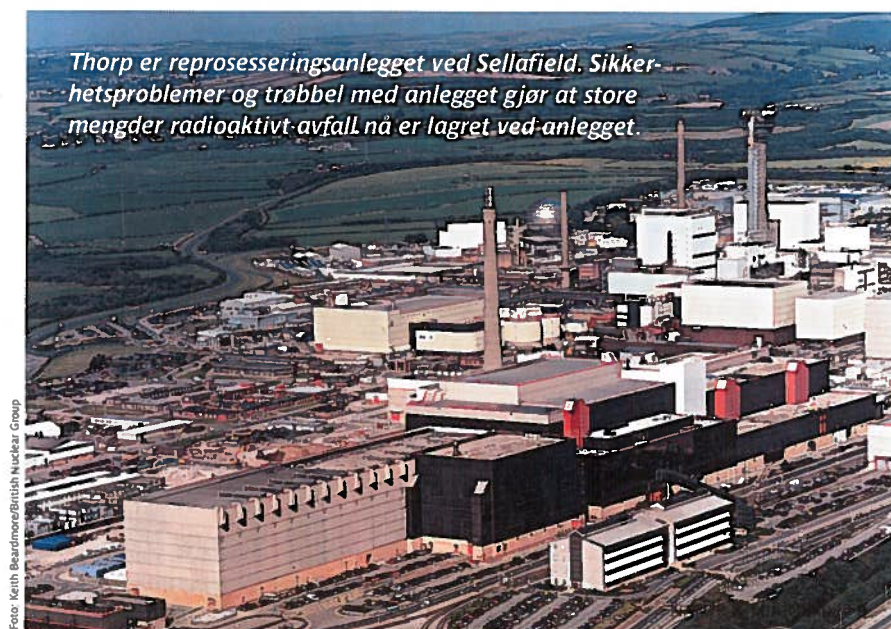
– Sellafield er det enkeltanlegget som er mest sårbart for terroristan-grep, og innehar til sammen langt mer farlige radioaktive stoffer enn reaktoren i Tsjernobyl, heter det i rapporten som er omtalt av The Irish Times. Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Friends of the Earth.

EU-forbud fører til svensk tillatelse

1. april forbød EF-domstolen flammehemmeren deka-BDE i elektroniske produkter i hele EU-området. Sverige, som har hatt nær totalforbud mot flammehemmeren siden 1. januar 2007, tilpasser seg nå EUs lovgiving og gjør det igjen tillatt å bruke den miljøskadelige flammehemmeren i tekstiler og møbler. Den svenske miljøministeren Anders Carlgren sier at Sverige skal fortsette

å arbeide for et totalforbud i hele EU, men at en streng nasjonal lovgiving kan fungere som et hinder for dette arbeidet.

– Det finnes ingen logikk i dette. De fleste gode EU-lover har kommet av at enkeltland har stått på sine krav. Jeg fatter ikke hvorfor regjeringen gjør dette, sier Mikael Karlsson, leder i Svenska Naturskyddsföreningen, til Dagens Nyheter.

Thorp er represseringsanlegget ved Sellafield. Sikkerhetsproblemer og trøbbel med anlegget gjør at store mengder radioaktivt avfall nå er lagret ved anlegget.

Norske klimaforskere stiller seg nesten unisont bak FNs klimapanel (IPCC) og slakter Regjeringens klimapolitikk i en undersøkelse Natur & miljø og Miljøjournalen har gjennomført.

Debatten om årsakene til klimaendringene blusser med jevne mellomrom opp i norske spalter. Er menneskeheten ansvarlig for de siste tiårenes økning i ekstremvær og globale oppvarming, eller skyldes det bare naturlige svingninger? FNs klimapanel utsettes stadig for angrep fra klimaskeptikere som mener våre utslipp av klimagasser har lite eller ingenting

med saken å gjøre. Vi har undersøkt hva norske klimaforskere mener. Resultatet er ikke til å misforstå. Godt over 90 prosent stiller seg bak klimapanelet og mener at klimaendringene er mest menneskeskapte.

Bare 2,7 % sa nei til IPCC

En av de sentrale konklusjonene til FNs klimapanel er at det regnes som meget sannsynlig at mesteparten av de observerte klimaendringene de siste femti årene er menneskeskapte. Hele 96 prosent av forskerne i vår undersøkelse støtter denne konklusjonen. Bare 2,7 prosent av forskerne gjør det ikke, mens 1,3 prosent svarte «vet ikke».

På spørsmålet om hva klimaforskerne tror vil påvirke utviklingen i klimaet på jorda mest dette århundret, svarte

... FNS KLIMA-PÅNEL HAR FULL STØTTE I FORSKERMILJØET ...

90,3 prosent «menneskers utslipp av klimagasser», mens 2,7 prosent mente at naturlige svingninger eller variasjoner i solens sykluser vil ha størst påvirkning. 7 prosent mente at klimagassutslippene og de naturlige svingningene vil ha like stor betydning.

Vi ba også forskerne om å angi i hvilken grad de mener at klimaforskere interna-

sjonalt støtter IPCCs hovedkonklusjoner. Også her mente 96 prosent at klimaforskere i stor grad eller i svært stor grad stilte seg bak IPCC. Fire prosent mente at klimaforskere flest verken i stor eller liten grad er enig med IPCC. Ingen krysset av på alternativene om at forskerne i liten eller svært liten grad støtter IPCC.

– Klimapanelet har full støtte

– Med forbehold i de begrensningene som ligger i denne undersøkelsen, vil jeg si at den med stor tydelighet viser at FNs klimapanel har full støtte i forskermiljøet, både blant forskere som er med i IPCC og forskere som står utenfor. Det er gledelig, for det betyr at miljøet har samme synspunkt, sier Jan-Gunnar Winther, direktør ved Norsk Polarinstitutt.

– Denne undersøkelsen legger død

påstanden om at det at er store meningsforskjeller blant forskerne. Slik er det rett og slett ikke, sier Winther.

Ønsker kritikk velkommen

Forskningsdirektør Knut H. Alfsen har liten sans for den pågående debatten, der klimapanelets rapporter enkelt og greit skyves til side, til fordel for teorier med lav oppslutning i forskermiljøet.

– Det er riktig at det finnes enkeltforskere som har publisert teorier som motsier IPCCs rapporter. Sann vil det alltid være, og det er bra at det er slik. Det er gjennom kritikk at vitenskapen utvikler seg. Samtidig er det store flertall langt på vei enige om hovedkonklusjonene til IPCC, sier Alfsen, som mener undersøkelsen var en unødvendig øvelse.

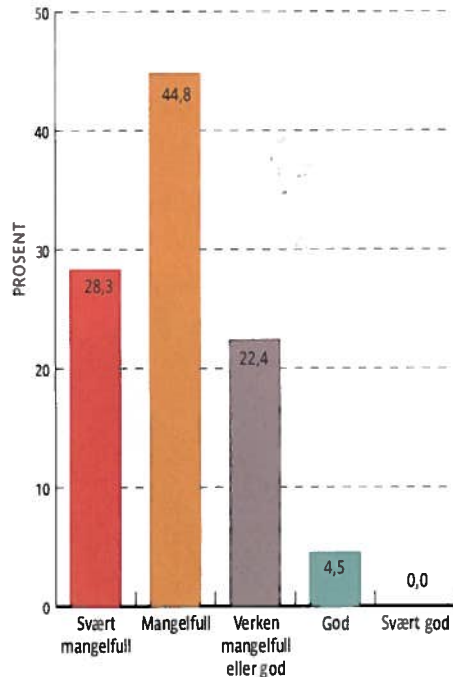
– Det gir ingen mening i å lage en

Norske klimaforskere samstemte

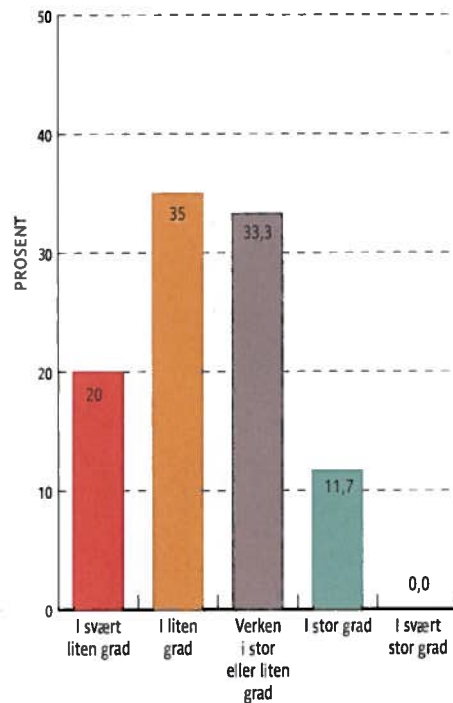
KLIMA OG REGJERING PÅ VILLE VEIER

1. Hvordan vil du karakterisere Regjeringens innsats for å redusere de norske utslippene av klimagasser?

2. Norge arbeider for å legge IPCCs mål om å begrense den globale oppvarmingen til 2 grader til grunn for den nye klimaavtalen som skal vedtas i København 2009. I hvilken grad mener du det norske klimaforliket tar høyde for denne målsetningen?

• Undersøkelsen er foretatt av Miljøjournalen i tidsrommet fra 26. mars til 4. april.
• Undersøkelsen ble sendt ut på e-post til i overkant av 200 klimaforskere.
• Cirka en tredel har svart.
• Forskerne tilhører følgende institutter: Bjerknes senter for klimaforskning, Cicero senter for klimaforskning, Meteorologisk institutt, Norsk Polarinstitutt, Havforskningsinstituttet, Universitetssenteret på Svalbard, NERSC, NILU, Fridtjof Nansens Institutt, UIO: institutt for geovitenskap, biologisk institutt, kjemisk institutt, UIB: institutt for geovitenskap, geofysisk institutt.

undersøkelse om klimaforskernes syn på klimaendringene, fordi FNs klimapanel (IPCC) allerede har gjort det. Svarene i undersøkelsen forundrer meg ikke. De passer godt med det man observerer i det norske forskningsmiljøet, sier Alfsen, som selv valgte å ikke svare.

Professor Cecilie Mauritzen ved Meteorologisk institutt er positivt overrasket over at så mange forskere stiller seg bak klimapanelet.

– Jeg synes det er betryggende at så mange støtter seg på IPCC. Jeg har gode forskerkolleger som stiller spørsmål ved deler av IPCCs rapporter. Vi står overfor et svært komplekst problem. Her finnes ingen enkle svar, men når det gjelder klimapanelets hovedkonklusjoner er det stor enighet, sier Mauritzen.

Skeptisk til IPCC

Ole Anders Nøst var blant dem som tilhørte mindretallet i undersøkelsen. Han tror det er naturlige svingninger og ikke utslipp av klimagasser som vil påvirke klimaet mest dette århundret. Nøst er forsker ved Norsk Polarinstitutt og deltar i instituttets polarklimaprojekt.

– Rent forskningsmessig er IPCC det beste vi har innen klimaforskningen, men dette er et svært komplisert felt, hvor det er vanskelig å være sikker på noe som helst. Resultatet i denne undersøkelsen overrasker meg ikke, selv om jeg synes det var vel stor enighet med IPCC, sier Nøst.

På grunn av dagens opphetede klimadebatt synes han det er vanskelig å stå frem med et annet syn enn det store majoriteten. Ikke desto mindre mener han det er viktig at noen ser kritisk på saken og stiller spørsmål ved de gjengse oppfatningene.

– Folk som forsker på klimaet bør jo diskutere teoriene. Vi kommer ikke videre hvis vi ikke gjør det, sier Nøst.

Slakter norsk klimapolitikk

Natur & miljø ville også finne ut hva forskerne mener om Regjeringens klimapolitikk. Svaret er neppe særlig hyggelig lesning for miljøvernminister Erik Solheim. 73 prosent mener at innsatsen for å redusere utslippene av klimagasser er mangelfull eller svært mangelfull. Ingen av forskerne mener at innsatsen er svært god, og bare 4,5 prosent mener at den er god. De resterende 22,4 prosent mener innsatsen verken er god eller mangelfull.

Nylig kunne Statistisk Sentralbyrå og

SFT legge frem tall som viste rekordutslipp av klimagasser i 2007. Foreløpig har Regjeringen ingen plan for hvordan de norske utslippene skal kuttes. Da vi spurte statsminister Jens Stoltenberg om dette, kunne han ikke svare. Hans mannskap satser på utslippskutt i fattige land, noe forskerne har liten sans for.

– Jeg tror ikke Regjeringen forstår alvoret. Vi kan ikke oppnå de nødvendige utslippsreduksjonene ved å gi glassperler til utviklingsland. Det er skapt et inntrykk av at omstillingen til et bærekraftig samfunn nesten ikke vil koste noen ting. Sannheten er at vi nærmest trenger en revolusjon, sier Sigbjørn Grønås, professor i meteorologi ved Universitetet i Bergen.

– Kjøper seg fri

Professor Helge Drange ved Universitetet i Bergen mener at det blir umulig å løse klimakrisen uten store utslippskutt i Nord-Europa og Nord-Amerika, siden det i første rekke er landene her som har skapt problemet.

– Jeg tror Regjeringen skjønner hvilken utfordring verden er stilt overfor, men det er lettere å kjøpe seg fri utenlands enn å gjøre noe med egne utslipp. Det er en løsning klimaforskere stiller seg tvilende til om det ikke følges opp med betydelig kutt hjemme. Hvis vi ikke kutter, får vi ikke utviklingsland med stor økning i utslippene med oss. Vi står fremfor en klimamessig katastrofe om kineserne kommer opp på vårt forbruk, sier Drange, som påpeker at det begynner å haste.

– En gradvis omstilling til et bærekraftig samfunn er mye bedre enn en brå. Derfor er det viktig at vi kommer i gang. De fossile brenslene vil bli brukt opp, og det verste som kan skje er at vi på toppen av klimaendringene får en energikrise. Nå har vi muligheten til å gjøre omstillingen gradvis, men da kreves en langt større innsats fra Regjeringen, sier klimaforsker Rasmus Benestad ved Meteorologisk institutt.

– Regjeringen gjør ikke nok

Leder i Stortingets energi- og miljøkomité Gunnar Kvasheim (V) mener klimaforskernes kritikk av Regjeringen er berettiget.

– Regjeringens innsats for å redusere utslippene av klimagasser er rett og slett ikke bra nok. Det er milevis avstand mellom vår politikk og Regjeringens klimamelding, sier Kvasheim.

VI KAN IKKE OPPNÅ DE NØDVENDIGE UTSLIPPSREDUKSJONENE VED Å GI GLASSPERLER TIL UTVIKLINGSLAND

Undersøkelsen legger død på potten uenigheten blant forskerne, fastslår Jan-Gunnar Winther, direktør ved Norsk Polarinstitutt.

– Svarene i undersøkelsen passer godt med det man observerer i det norske forskningsmiljøet, sier forskningsdirektør Knut H. Alfsen.

Leder i Stortingets energi- og miljøkomité Gunnar Kvasheim (V) synes klimaforskernes kritikk er berettiget.

Dette var så langt vi kom med klimapolitikken slik Stortinget er sammensatt i dag, sier stortingsrepresentant fra SV Inga Marte Thorkildsen.

Han mener at Venstre og opposisjonen gjorde klimaforliket langt bedre enn det Regjeringen ønsket.

Stortingsrepresentant fra regjeringspartiet SV Inga Marte Thorkildsen er ikke overrasket over klimaforskernes synspunkter.

– Det er ikke overraskende at klimaforskere ikke mener vi gjør nok, sier Hun.

– SVs kommentar da vi la frem klimaforliket var jo også at dette ikke er tilstrekkelig til å løse klimaproblemet. Men det er en god start – og viktig at vi har fått bred politisk enighet om en felles plattform for det videre arbeidet med klimatiltak i Norge. Det er ingen hemmelighet at SV er villig til å gå lenger i klimapolitikken, men dette var så langt vi kom slik Stortinget er sammensatt i dag. Vi vil selvsagt fortsette vårt arbeid for å gjennomføre langt flere tiltak, sier Thorkildsen til Miljøjournalen.

Undersøkelsen ble sendt ut til klimaforskere tilknyttet Cicero senter for klimaforskning, Bjerknes senter for klimaforskning, Meteorologisk institutt, Norsk Polarinstitutt, Universitetssenteret på Svalbard, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for luftforskning og Fridtjof Nansen instituttet. På Cicero og Bjerknes er forskere fra flere institutter på henholdsvis

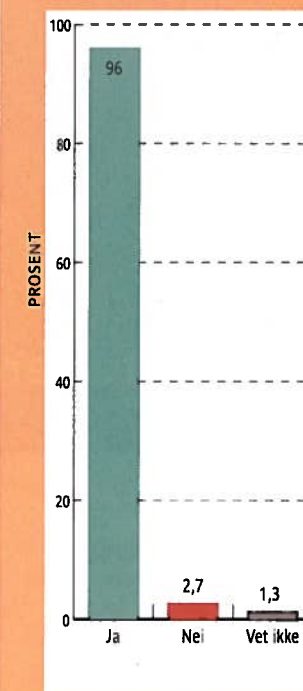
Universitet i Oslo og Universitetet i Bergen tilknyttet. I alt har forskere fra hele fjorten institutter svart.

Undersøkelsen er ikke en vitenskapelig meningsmåling, men en redaksjonell

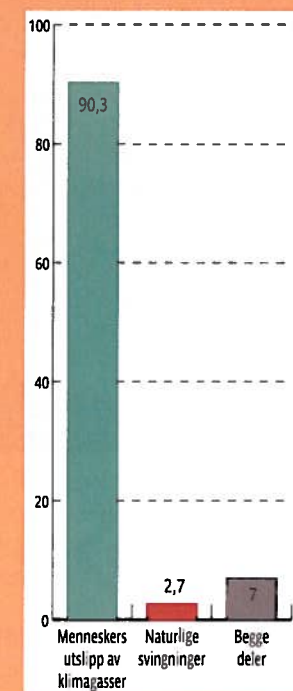
undersøkelse der et bredt utvalg av klimaforskere har fått muligheten til å svare. Av dem som mottok undersøkelsen, svarte omtrent en tredel.

• Tekst: Tor Bjarne Christensen

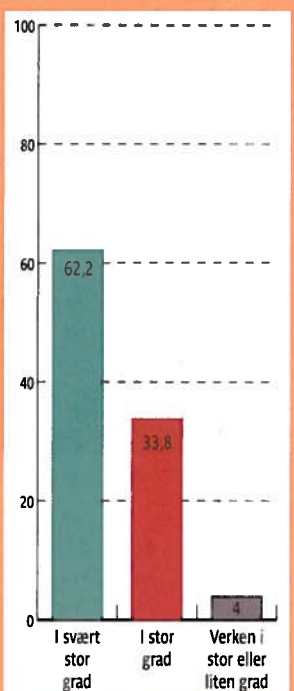
1. Støtter du FNs klimapanel (IPCC) konklusjon om at det er meget sannsynlig at mesteparten av klimaendringene de siste 50 årene er menneskeskapte?

2. Hvilken faktor vil etter din oppfatning påvirke utviklingen i klimaet på jorda mest dette århundret?

3. I hvilken grad vil du si at klimaforskere internasjonalt stiller seg bak IPCCs hovedkonklusjoner?

Ren
luft er
et felles
ansvar

- vi gjenvinner batterier

AS BATTERIRETUR
- Vi tar produsentansvaret på alvor

www.batteriretur.no

Familien Orozbaev har leid tomt og satt opp hus ved den store innsjøen Issyk-Kul. De er svært fornøyd med solfangeren sin, og bruker vannet til oppvask, klesvask og til personlig hygiene. Gutten på bildet er Tuleev Orozbaev, sønnen til eierne av solfangeren.

Solfangere sparer miljø, tid og penger

Se varmtvannstanken som fungerer overalt der det er sol. Nå spres solfangerne i det sentralasiatiske landet Kirgisistan.

I Kirgisistan må de fleste hente iskaldt fjellvann til daglige gjøremål fra vannposter i nærheten av huset. Kull, strøm eller ved til oppvarming av vannet er dyrt når folk flest har liten eller ingen inntekt. Folk sanker kvist, eller bruker tørket husdyrgjødsel til brensel. Da er det et stort framskritt å helle det kalde vannet i en solfanger om morgenen, og komme tilbake til varmt vann om ettermiddagen.

I samarbeid med Naturvernforbundet

har den kirgisiske miljøvernorganisasjonen BIOM hatt kurs om hvordan man kan bygge sin egen solfanger i tjue landsbyer i Kirgisistan, og utstillinger om solenergi er satt opp i alle landets fylker. 47 prosent av Kirgisistans befolkning lever under fattigdomsgrensen på to dollar dagen. Det har derfor vært viktig å bygge solfangerne av rimelige og lokalt tilgjengelige materialer. Prosjektet har vært støttet av Utenriksdepartementet og UNDP i Kirgisistan.

Naturvernforbundet har nylig vært med BIOM på reise til noen av landsbyene for å se hvordan solfangerne er mottatt, og hvordan de brukes. Overalt er responsen positiv. Solfangerne er i daglig bruk,

Bare 3,8% av Kirgisistans skoger er igjen, og det er innført moratorium på vedhogst. Det tar lang tid å sanke nok kvist til daglig behov. Mange hugger også ulovlig.

og naboene vil også gjerne ha en. BIOM fortsetter nå arbeidet med befolkning og myndigheter for å spre bruk av solfangere videre.

● Av Yngvild Lorentzen

Hogst i restene av tapt natur

Gampedalen, Buskerud: Hønsehaukens skrik gjaller mellom gamle lavkledde graner i Gampedalen. Her, i en av landets mest artsrike skoger, har bonden gått til aksjon med motorsaga i vinter – og han lover enda mer hogst. Natur & miljø har sett på skadene og har laget en liste over de ti siste årenes raseringer i Norges siste unike skoger.

Vi tar oss oppover en åsside der furuer står i myk mose og krysser ei myr hvor tiurene har lekt i generasjoner. Her og der kjemper flekker av snø en håpløs kamp mot den stigende temperaturen. På vei inn i dalen står skogen tettere, og skogbunnen er dekket av tykke moser i ulike sjatteringer av grønt. Kraftige graner med stammer som sprukken jord strekker seg mot himmelen. Lav henger fra greinene. Mjuktjafs, gubbeskjegg og ulike typer stry.

Så skjer et skifte. Skogen åpner seg opp og stubber etter nylig hogst lyser mot oss. I bunnen av dalen slynger en traktorvei seg innover i området. Hele veien vitner grove stubber om hva som er borte.

– Miljøkriminalitet

– Dette er miljøkriminalitet, sier Gjermund Andersen, leder i Naturvernforbundets skogutvalg.

Han har tatt med seg biolog Tom Helik Hofton fra Biofokus for å vise Natur & miljø den ferskeste ødeleggelsen i norske unike skoger. Hofton kjenner området godt og har laget to rapporter om de sjeldne naturverdiene. Her lever det 58 rødlistearter. Han har gitt det fire stjerner av fire mulige, noe som betyr at skogen har internasjonale verneverdier. Etter årets hogst må han fjerne en stjerne.

– Dette er kommersielt skogbruk i en av Norges viktigste lavlandsskoger, med en tetthet av sjeldne arter som knapt finnes andre steder. Hogsten i vinter har dessverre redusert Gampedalen til et tre stjernes område, «kun» med nasjonale verneverdier. Det er fortsatt verdifullt, men mye er nå borte, sier Hofton.

Vi følger traktorveien i dalbunnen som skråer slakt nedover. Hele veien lyser stubbene mot oss. En kjapp telling fastslår at grantrærne som er hogd var opptil 160–170 år gamle. Gedigne trær, som sto her allerede da Wergeland holdt sin berømte 17. mai-tale ved Kroghstøtten i 1833. De største har vært høyere enn en ti etasjers boligblokk, over tredve meter høye og med en diameter på 70 centimeter. Slike trær ville ingen lagt merke til ved forrige århundreskifte, men nå er de sjelden kost i norske skoger. Og de er svært verdifulle for skogeieren. Et stykke nede i dalen finner vi tømmeret stablet opp i lunner, til

Foto: Tor Bjørne Christensen

Gjermund Andersen fra Naturvernforbundet skogutvalg undersøker tømmerlunna etter hogsten i Gampedalen. Flere av trærne var opptil 160–170 år gamle.

Skogen i Gampedalen er blant landets mest artsrike skoger. Hele 58 utrydningstruede arter lever her.

sammen cirka 200 kubikkmeter, hvorav 40–50 kubikkmeter osp.

– Hogst av grov gammel osp er stikk i strid med klare biologiske anbefalinger, og særlig i et slikt område. Vi kjenner ingen andre steder med så mange utrydningstruede vedboende sopp på osp som Gampedalen. Her hekker også seks av Norges sju hakkespetter, de fleste avhengige av gammel osp som reirtre. Dette er i praksis selektiv fjerning av de viktigste trærne for biologisk mangfold, sier Hofton.

Lenger inne i området skjærer en nylig anlagt vei seg inn mot det mest verdifulle kjerneområdet i skogen. Fersk sprengstein og beltespor forteller om nylig anleggsaktivitet.

Like ved ligger et hønsehaukrede oppe i en gammel bjørk. Fortsetter hogsten, går haukefamilien usikre dager i møte.

Inne i skogen slår det oss at stemningen er helt annerledes. Dette er gammel skog. Her hviler en ro som er totalt fraværende i moderne planteskog. Her er trær, vekster, lavarter og sopp i balanse, etter århundrer med tilpasning.

– Kan være urskog

– Akkurat her tror jeg det aldri har vært hogd. Dette kan være urskog. I tilfelle er det uhyre sjeldent, sier Hofton.

– Jeg frykter at han er på vei inn i her for å hogge ut det som er igjen. Det er et skrikende behov for å verne denne typen høyproduktiv skog i lavlandet. Det er bare vernet drøyt 0,12 prosent skog i sør-boreal sone på Østlandet. Det gjør denne skogtypen til den mest underrepresenterte i det norske skogvernet. Slik skog er høyproduktiv og svært attraktiv for skogbruket. Derfor er det veldig lite igjen som ikke er hogd i stykker og tilplantet med planteskog. Nettopp derfor er det så viktig å sikre de siste restene, særlig de som er så verdifulle som Gampedalen, sier Andersen.

På vei ut av området følger vi turstien Prestvegen som går mellom Prestfoss og Hovden i Krødsherad. Det er en populær turvei for lokalbefolkningen, og de har gått her i alle år, trolig uten å kjenne til hvilke naturverdier som Gampedalen skjuler. For stien går utenom området, stort sett i skog som er hogd jevnlig og har et langt fattigere mangfold. Det står heller ikke noe skilt om saken, verken at seks av landets sju hakkespetter hekker i skogen, at de kan se hønsehauken sirkle over

granene eller at 58 utrydningstruede arter holder til der.

– Bærekraftig hogst

Skogeier Guttorm Tovsrud på sin side mener at han driver bærekraftig skogsdrift og gjør det klart at han akter å fortsette hogsten på samme måte.

– Jeg kjenner området godt og tar i veldig stor grad hensyn til naturverdiene der. I hogsten har jeg tatt hensyn til stående og liggende død ved og holdt meg unna fjellskrenter med rasmark. Jeg har heller ikke hogd løvtrær, sier Tovsrud, som poengterer at hogsten er foretatt manuelt, med motorsag.

Tovsrud er stolt av skogen sin og opp-tatt av å skjøtte den på samme måte som

familien tidligere har gjort. Han vil derfor fortsette med plukkhogst i området. Tovsrud kjenner rapportene som biolog Tom Helliik Hofton har laget, men mener de er laget på feil grunnlag.

– Det er et seterområde der, og det har vært kontinuerlig plukkhogst i skogen i alle år. Det er derfor området er så rikt. Jeg mener at skogen må drives videre på den samme måten, for å ta vare på naturverdiene, sier Tovsrud.

Hofton er ikke enig.

– Det er ganske trist. Når jeg ser inngrep som dette, får jeg følelsen av at ingenting hjelper, uansett hvor godt dokumentert det er. Mangfoldet blir gradvis utarmet, sakte men sikkert. Dette er ikke bærekraftig skogbruk, sier Hofton.

Hele veien langs tømmerveien som slynger seg gjennom Gampedalen har bonden hogd ut de gamle trærne, som er svært viktige for arts mangfoldet.

er flatehogster og inngrep i skoger som er i ferd med å bli borte i Norge. Her er det arter og naturtyper av internasjonal eller nasjonal verdi. Etter årets hogst i Gampedalen er Naturvernforbundet i ferd med å miste tålmodigheten.

Vil møte Solheim

– Vi ber om et snarlig møte med miljøvernminister Erik Solheim for å gi ham våre anbefalinger om hvilke grep som nå må tas for å stanse ødeleggelsene i våre siste unike skogområder, sier Lars Haltbrekken.

I svært mange av hogstene har grunneier kjent til de unike naturverdiene. Det er også flere eksempler på hogst i naturreservater og fredet natur. Norges eldste gran, en mastodont på 507 år, ble felt i Trillemarka i 1998, samtidig som nærmere tusen dekar urskogs nær furuskog ble hogd. I årene som fulgte ble det hogd i bekkekløfter, miljøsertifisert skog og i områder med velkjente verneverdier i det samme området.

Men det er ikke bare Buskerud slik hogst har foregått. I 2001 jevnet en skogbruker i Nord-Trøndelag 50 mål med fredet boreal regnskog med jorden. Mannen ble dømt til ett års fengsel i Høyesterett i 2005. I 2002 ble gammel og verneverdig kalkfuruskog i Yttrismorki i Sogn og Fjordane hugget. I fjor ble en skog med sjeldne lavarter og fredede orkideer hogd ned i Nord-Trøndelag, og i år har ødeleggelsen av Gampedalen med 58 rødlistearter fått fortsette.

– Alarmerende

– Det er meget trist og alarmerende at det stadig hogges i verneverdig skog. Dette viser at dagens skogbruk er langt fra å være bærekraftig og at vi ikke har gode nok lover eller sertifiseringsmekanismer til å bevare de aller største verneverdiene i våre skoger, sier Haltbrekken.

Han utfordrer nå myndighetene til å starte en kraftig verneoffensiv.

– Bare slik kan vil vi kunne bidra til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010, og dermed oppfylle våre internasjonale forpliktelser, sier Haltbrekken.

Skogsjef Nils Bøhn i Norsk Skogeierforbund ser ganske annerledes på saken. På en nettsverkssamling som Naturviterne arrangerte nylig uttalte han at det stadig går bedre med norske skoger.

– Situasjonen blir bedre. Vi har en økning i biologisk gammel skog, og

omtrent hele det norsk skogbruket er nå miljøsertifisert. Vi har ikke bruk for noe som helst skogvern. Vi tar hensyn til miljø i skogbruket gjennom sertifiseringsordningen Levende Skog og mener at vi har rimelig kontroll på det biologiske mangfoldet. Ingen arter er påvist utryddet i norske skoger, sa Bøhn.

Skogeierforbundet ønsker ikke flere myndighetsstyrte verneprosesser.

– Verken Direktoratet for naturforvaltning eller Miljøverndepartementet har satt i gang en eneste tvangsverneprosess siden 2003, og det er vi veldig fornøyd med, sa Bøhn.

Satser på frivillig vern

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttaler til Miljøjournalen at de arbeider ut fra at miljøkvalitetene i skogene skal ivaretas gjennom vern og gjennom skogbrukets sektoransvar. Men det er ikke snakk om at myndighetene skal gå inn og starte statlige verneprosesser, slik man gjorde for å sikre Trillemarka.

– Både gjennom vern av offentlig eide arealer og gjennom arbeidet med frivillig vern forsøkes det å få til vern av de mest verdifulle områdene, og de mest artsrike områdene prioriteres høyt i dette arbeidet. Dette er rammene som er lagt for arbeidet med utvidet skogvern framover, sier Bård Øyvind Solberg, rådgiver i DN.

– Politikerne har abdisert

For to år siden overrakte Naturvernforbundet en rapport over Norges siste unike skoger til Miljøverndepartementet. Den var ment som et verneforslag, og DN fikk i oppdrag å vurdere hva som skulle gjøres. Hittil har det ikke kommet svar.

– Politikerne har abdisert til fordel for Skogeierforbundet og deres krav om at alt skogvern skal skje på frivillig vis. Ansvaret for å oppnå 2010-målet er overlatt til skognæringen. Vi må bare konstatere at bukkene med de største hornene skal passe den feitesten havresekken, sier Gjermund Andersen, leder i Naturvernforbundets skogutvalg.

Natur & miljø og Naturvernforbundet har også laget en liste med 16 hogster i andre verneverdige skoger og en liste med 19 eksempler på diverse lovbrudd, raseringer av storfuglleiker, rovfuglreir og andre hogster. De er å finne på Miljøjournalens nettside: www.miljojournalen.no.

● Tekst: Tor Bjarne Christensen

Tusenvis av frivillige arbeidstimer har satt landskapet på Store Marøy tilbake dit det var. Nå blir øya med det vakre kystkulturlandskapet integreringstiltak.

Elever ved Storhaug skole hjelper til med å rydde kulturlandskapet på Store Marøy.

Med to tusen dugnadstimer på de siste åtte årene, er man på Store Marøy i ferd med å rydde tilbake kulturlandskapet slik det var inntil øya ble fraflyttet.

– Den viktigste grunnen til ryddinga, og at vi tar tilbake landskapet, er tilgjengelighet, sier Erik Thoring. Han er daglig leder i Naturvernforbundet i Rogaland, og var på Marøy første gang i 1992. Den gangen var øya kraftig gjengrodd, men sju år seinere startet arbeidet som skulle rydde øya, og ta tilbake det gamle kulturlandskapet.

Fraflyttet for femti år siden

Store Marøy ligger i Gandsfjorden, godt synlig fra Storhaug øst i Stavanger. Det skal ikke mer enn noen kraftige steinkast

Åtte år med dugnad gjenskapte

idyll

Bæ! Gjerdet er for høyt for dagsferske lam, og mamma har et problem. Hun har ett lam på hver side av steingjerdet. Kanskje løsningen er å holde seg oppe på gjerdet?

til, eller en kort båttur i bedagelig tempo for å komme til Marøy fra byen. Marøy er regulert som friområde, og den lille holmen på 120 dekar er eid av Stavanger kommune.

Thoring forteller at øya var bebodd for inntil 50 år siden, men etter at den ble fraflyttet grodde landskapet stadig mer igjen.

Denne gangen er en åttendeklasse fra Storhaug skole med ut på øya. De har foreldrestyrt dag, og elevene skal rydde søppel og hogge ned einerkratt. De 670 meterne over fjorden går med «Marøyferja» – en gammel livbåt med plass til knappe tjue personer. For de som synes at den lille båten kan se puslete ut, forklarer Thoring at livbåten er tryggere enn ei ferge.

– Hvis ferga skulle synke, så hopper man jo over i livbåten, forklarer han.

Plommer og lam

De nesten sju hundre meterne over tar ti minutter. Vel framme viser Thoring hvilke områder som er ryddet. Langs stien har det kommet opp en liten plomme-skog.

– Da vi begynte her, besto den bare av ett tre, mens det nå har blitt en liten skog, viser han. Interessen blant elevene tar seg betydelig opp når vi kommer opp på bakketoppen og får øye på to nyfødte lam. Thoring anslår at de ikke er eldre enn noen timer gamle. Noe som utløser ekstra spenning, er at de to lammene befinner seg på hver side av et steingjerde som de er for små til å forsere. Så når mor klatrer over for å finne det fortapte lammet, blir den andre stående igjen alene.

Sauerasen som finnes på øya er norsk villsau, og den er der hovedsakelig for å beite ned landskapet.

– Villsauen har vært fast på øya siden 2004, og den kan gå ute hele året, sier Thoring. Han forklarer at rasen er spesielt tilpasset beiting i skrinne områder, og vinterbestanden har variert mellom 15 og 23 dyr. Dyrene er eid av to bønder fra Strand.

Bortsett fra villsauen er det i dag registrert over 80 fuglearter og nesten 200 planter, sopp, lav og moser på øya.

Videre i landskapet vises det fram en dam som ligger like ved gården. Naturvernforbundet har søkt om å sette ut sala-mandre der.

– De som bodde på gården hadde ender i denne dammen, og de ble slaktet rundt juletider, forteller Thoring.

For Naturvernforbundet er det ganske unikt å ha et så stort prosjekt som ikke

dreier seg om vern eller truede arter, men bare om å ta tilbake kulturlandskapet. Skjotselsplanen for Store Marøy kom ut i 1999, og man har ryddet i åtte år. I planen sto det hva man skulle gjøre, hvilke deler av landskapet som skulle gjenskapes og hvordan det skulle gjøres. Planen var egentlig å være ferdige for tre år siden, men arbeidet viste seg å ta lenger tid enn man regnet med.

Siden ryddingen begynte i 2000 har det blitt hogget og klipt einer og andre trær.

– Vi har fjernet opp mot 20 favner ved fra øya, sier Thoring. Han forklarer at prosjektet kunne vært gjort lettere, om de bare hadde kappet trærne og brent ut resten.

Men man valgte den mer tidkrevende varianten, ved at man kappet ned eineren, bruke de grove stammene til ved og la resten i hauger som de brente.

Og det er ikke bare skoleklasser som har hjulpet til. Soldater fra Madla, sivilforsvarets frivillige, friluftsrådets mann-skap og flere andre har jobbet på dugnad for å rydde landskapet.

Dugnad

Så å si alt som er gjort på Marøy er dugnadsarbeid, og det er Naturvernforbun-dets dugnadsgruppe, ledet av Thoring selv, som har holdt hjulene i gang. Annen-hver lørdag gjennom hele året drar de ut til øya, utstyrt med motorsag, øks og saks.

– Vi har hittil aldri avlyst en dugnad på grunn av dårlig vær, sier Thoring.

Til tross for at oppmøtet ikke alltid er like bra, har han aldri vært nødt til å dra ut alene.

Han anslår at det er brukt drøye 2000 dugnadstimer, og regner han med at det gjenstår i underkant av 1000 fremdeles. Og da regner han ikke med felling av skog. På 50- og 60-tallet ble det plantet granskog på Marøy, som så mange andre steder på Vestlandet.

– Hvis det skulle blitt aktuelt å fjerne skogen, måtte vi tatt med hogstmaskiner til øya, sier han.

Sommertrafikk

I sommer skal Marøyferja gå ut til Store Marøy to uker i strekk. Thoring forteller at de har fått tilskudd fra staten for å drive såkalt lavterskel integreringsarbeid.

– Det startet med at jeg tilfeldigvis kom over en utlysning om støtte til slikt arbeid, og så slang jeg inn en søknad. Og dermed fikk vi 25 000 fra fylkeskom-munen for å kjøre ferge til Store Marøy i sommer.

Men pengene strakk ikke helt til for opplegget han ønsket seg, så han søkte også om penger fra Park- og idrettsvesenet i kommunen for å utvide tilbudet. Det tok ikke lang tid før søknaden var innvilget.

– Kommunen brukte bare to dager på å behandle søknaden, før de ringte og sa at de også ga 25 000 i tilskudd.

Thoring skal nå ansette en aktivitetssle-der og så kjøre Marøyferja ut om morgenen og tilbake senere på dagen i to turer.

Han forteller at tilbudet skal markeds-føres inn mot grupper som kan tenkes ikke å ha noe tilbud i sommermånedene. Videre er det bestemt at tilbudet skal være helt lavterskel, slik at de som ønsker en tur ut til øya bare kan møte opp.

– Vi vurderte påmelding, men da blir jo ikke tilbudet lavterskel lenger, sier Thoring, som med to morgenturer med båten kan frakte rundt tretti personer ut til øya.

Populær ferje

Akkurat ferja har vært en måte å få inn midler til Naturvernforbundet i Rogaland, som har vist seg mer innbringende enn mange andre.

– Egentlig startet vi i feil ende, ved at vi først lånte penger til å kjøpe båten, slik at man kunne komme seg ut til Marøy, sier Thoring.

– Etter at ferga var kjøpt startet vi et rederi, og fridde til medlemmene om å kjøpe andeler i Marøyferja. Rederiet viste seg å være en suksess, og medlemmene har nå kjøpt andeler for nesten 50 000 kroner, noe som gjør at ferja har gått med overskudd, sier Thoring.

For elevene fra Storhaug er høyde-punktet når de får gå i gang med saging og klipping av einerbusker. Det ryddes på gamlemåten og kastes i en stor haug som siden skal brennes. Og en ny generasjon lærer den tunge måten med tilbakeføring og tilgjengeliggjøring av landskapet.

● Tekst og foto: Martin Ødegaard

Utryddelsen av arter fortsetter

FNs partsmøte for biologisk mangfold, Bonn:

Utryddelsen av verdens arter går opptil tusen ganger raskere enn det naturlige tempoet. I Bonn forsøkte nylig 191 land å gjøre noe med saken. – Det vi har sett her i Bonn er bare små og snublende fremskritt, sier Gordon Shepard i WWF International.

Det sto store og viktige saker på dagsorden til FNs partsmøte for biologisk mangfold i Bonn. Flere av dem dreide seg om klimatilpasning som er ødeleggende for naturen. Sterke krefter presser på for å øke produksjonen av biodrivstoff. Det vil legge beslag på områder som er viktig for matproduksjon og biologisk mangfold. Flere land ivrer dessuten for å gjødsle havet med jernsulfider for å skape algeoppblomstring som i sin tur medfører at mer CO₂ tas opp. På den annen side lider allerede viktige økosystemer i havet som følge av overgjødning. Det er også utviklet spesielle genmanipulerte trær som vokser raskt og binder mye CO₂. Slippes de fri, er det ingen som vet hvilken skade de vil gjøre på lang sikt.

– Har ikke tid til å vente

I Bonn greide man å sette en stopper for havgjødningen og gentrærne, og det ble vedtatt et arbeidsprogram for å etablere lav til bærekraftig produksjon av biodrivstoff innen 2010. Likevel var verken den internasjonale miljøbevegelsen eller urbefolkningsgrupper fornøyd.

– Dette går altfor sakte. Vi har ikke tid til å vente. Jeg frykter at konvensjonen for biologisk mangfold blir en av de lang-

► 24

(Over) SKUFFET. Miljøbevegelsen mener arbeidet med å sikre arts mangfoldet går altfor sakte. – Jeg frykter at konvensjonen for biologisk mangfold blir en av de langsomme prosessene, sa Gordon Shepard fra WWF International.

(Til venstre) JUBLER. Tysklands miljøvernminister Sigmar Gabriel var strålende fornøyd med resultatet i Bonn. – Biomangfoldkonvensjonen er levende igjen, sa han.

3 ► somme prosessene, sa Shepard.

Det sto i skarp kontrast til uttalelsene som kom fra vertsnasjonen, sekretariatet i biomangfoldkonvensjonen og FNs miljøprogram.

– Biomangfoldkonvensjonen er levende igjen, proklamerte Tysklands miljøvernminister Sigmar Gabriel.

– Vi har gjort fremskritt på alle viktige områder. Vi har nå gitt momentum til denne konvensjonen, sa Achim Steiner, direktør i FNs miljøprogram.

Ahmed Djoghla, generalsekretær for biomangfoldkonvensjonen gikk enda lenger.

– En allianse for livet på jorden er født. Vi går nå inn i en ny æra, sa Djoghla.

4 milliarder til skog

Miljøvernminister Gabriel var særlig opptatt av Tysklands «Life web»-initiativ for beskyttelse av sårbare områder. Under konferansens siste del kunngjorde forbundskansler Angela Merkel at Tyskland vil gi 4 milliarder i året frem til 2013 til vern av skog. Hittil har i alt 30 land, blant dem Kongo og Indonesia, tilbudt verneområder på til sammen 65 millioner hektar. De norske regnskogsmilliardene vil også gå inn i dette initiativet, og flere land annonserer nå at de vil bidra med midler.

Gabriel var også stolt av at det for første gang i historien er laget et veikart som skal munne ut i en avtale om rettferdig fordeling av fortjeneste fra genressurser. Rike vestlige selskaper har lenge utnyttet fattige lands store arts mangfold, mens opphavslandet selv har sittet igjen med knapper og glansbilder. Mye tyder nå på at en bindende avtale kan oppnås på neste partsmøte i 2010. Miljøbevegelsen på sin side mener at u-landenes rettigheter burde vært sikret for lengst.

Det ble også klart at det er enighet om å utvikle kriterier for å utpeke marine verneområder. Bare 1 prosent av verdenshavene er vernet. Samtidig øker overfisket så raskt at samtlige store fiskebestander risikerer å være overfisket innen 2050.

– En suksess

– Vi har oppnådd mindre enn vi burde, med tanke på hvilke enorme utfordringer tapet av biologisk mangfold stiller oss overfor. Men vi skal ha med 191 land, og vi må gå sammen i riktig retning. Det er ikke noe fremskritt om bare noen land går foran. Dette møtet har vært en suksess. Ingen kunne regnet med at vi skulle oppnå så mye da vi startet, sa Gabriel.

● Tekst: Tor Bjarne Christensen

Norges fremste eksperter med klar melding til Regjeringen:

Slik kan arts-mangfoldet reddes

84 arter er nå utdødd og ytterligere 269 er kritisk truet i Norge. Vi har bedt noen av landets fremste eksperter gi Regjeringen oppskriften på hvordan arts mangfoldet kan sikres for kommende generasjoner. De avsier en fellende dom over de rød-grønnes innsats for norsk natur.

Det var ingen mangel på store ord og målsetninger i miljøvernminister Erik Solheims tale til verdens miljøvernledere under konferansen om biologisk mangfold som nylig fant sted i Bonn. Norge har, sammen med en lang rekke land,

bundet seg til å stanse tapet av arter innen 2010. Det er imidlertid lite som tyder på at regjeringen Stoltenberg skal klare det. Samtlige eksperter Natur & miljø har vært i kontakt med gir regjeringens arbeid på dette området strykkarakter. Ingen tror

det er mulig å stanse artstapet på halvannet år.

Men de har klare meldinger til Regjeringen. Skal utryddelsen av arter stanse må det handles nå – og oppskriften er enkel: Vern mer skog, kartlegg ukjente arter og natur og gi arts mangfoldet forkjørsrett i den nye Naturmangfoldloven som nå blir utarbeidet.

Vi spurte om de viktigste tiltakene for å sikre det norske arts mangfoldet for kommende generasjoner. Her er ekspertenes arbeidsplan for miljøvernminister Solheim:

■ Sigmund Hågvær, professor

Universitetet for miljø- og biovitenskap

– Tredoble skogvernet fra 1,5 til 4,5 prosent, koble oss på det svenske artsprosjektet og gi rikspolitiske retningslinjer som opper oppspisingen av de siste villmarkene. I dag bare registrerer man tapet. Fremtidige generasjoner vil nok heller ha intakt natur enn en nøyaktig beskrivelse av hvordan den forsvant, svarer Hågvær, som er aktuell med boken «Norsk natur – farvel?»

■ Dag Hessen, professor

Universitetet i Oslo

– Øk arealvernet, særlig for skog. Sørg for å implementere norsk biomangfoldlov snarest og ubeskåret, inkludert marine vernesoner. Dessuten er det viktig å redusere den lokale forvaltningen av sårbare natur. Norsk natur er et felleseie og tilhører også kommende generasjoner.

Peter Johan Schei, direktør

Fritjof Nansens institutt

– Det må gjennomføres en omfattende kartlegging av mangfoldet i Norge og hvilke trusler de truede artene er utsatt for. I tillegg må vi få en skikkelig investering i verneområder, særlig i produktiv skog og andre biotoper der det er mange truede arter, svarer Schei, som mener at arts mangfoldet må integreres i den norske økonomien. Han mener at det bør utvikles systemer for verdsetting og betaling for økosystemtjenester der arts mangfoldet er avgjørende for tjenestene man vil sikre.

■ Ivar Myklebust, direktør

Artsdatabanken

– Tenk langsiktig! Styrk biologi som fag i hele utdanningskjeden. Dette er avgjørende for at biologisk mangfold i fremtiden skal få den nødvendige plass i samfunnsutviklingen. Samtidig må man styrke kunnskapen om arter og naturtyper i Norge, svarer Myklebust.

Også han mener at Norge snarest må knytte seg til det svenske prosjektet for kartlegging av nordisk natur og etablere et 5-årig program for slik kartlegging i Norge.

■ Gunnar Kvassheim (V), leder

Stortingets energi- og miljøkomité

– Legg fram et ambisiøst forslag til ny naturmangfoldlov som er målrettet og omfattende i forhold til å ta vare på viktige leveområder for truede arter. Vernarbeidet må også trappes betydelig opp. Det må på plass mer nytt vern, og skjøtselen av de områdene vi allerede har vernet må bli bedre. Regjeringen bør også avskaffe ordningen med statssubsidier til miljøinngrep som bygging av skogsbilveger.

■ Lars Haltbrekken, leder

Norges Naturvernforbund

– Øk kunnskapen! Vi mangler kunn-

Vern mer skog, kartlegg ukjente arter og gir arts mangfoldet forkjørsrett, det er ekspertenes oppskrift til Regjeringen. På bildet sees blomstereng ved Sognefjorden.

skap om to tredeler av arts mangfoldet. Regjeringen må sørge for langt mer vern, spesielt vern av skog. Vi mener det bør bli lønnsomt for kommunene å ta vare på norsk natur. Dette kan gjøres enkelt gjennom kommunenøkkel.

■ Ingeborg Gjærum, leder

Natur og Ungdom

– Regjeringen må sikre en god naturmangfoldlov som gjelder både på land og i havet. Utslippene av klimagasser må reduseres. På sikt vil økt temperatur utgjøre den største trusselen mot naturrikdommen. Dessuten må man ta vare på artsrike og verdifulle områder. Det betyr både et omfattende skogvern og at sårbare havområder gis status som varig petroleumsfrie områder, så oljeindustrien holder fingrene av matfatet.

■ Rune Aanderaa, daglig leder

Samarbeidsrådet for biologisk mangold

– Det viktigste Regjeringen kan etterlate seg er en god naturmangfoldlov som sikrer ivaretagelse av truede arter og naturtyper. I disse dager er det en intern strid i Regjeringen om dette. Senterpartiet vil ikke ha innretninger som kan hindre grunneiere og kommuner til å gjøre hva de vil. For dem er det tilsynelatende greit å utrydde arter, svarer Aanderaa.

■ Frode Ødegaard, seniorforsker

Norsk institutt for naturforskning

– Regjeringen må nå starte et betydelig nasjonalt løft for heving av kompetanse og kunnskap om det biologiske mangfoldet i Norge. Det må innføres en helhetlig, nasjonal arealforvaltning, som hindrer tap av viktige områder for biologisk mangfold gjennom bit-for-bit politikken. Man må også øke satsingen på habitatvern gjennom særlig fokus på naturtyper med særlig mange truede og sårbare arter.

■ Janne Sollie, direktør

Direktoratet for naturforvaltning (DN)

Direktør Janne Sollie i DN, som er Miljøverndepartementets fagorgan innen forvaltning av norsk natur, ville imidlertid ikke svare på hvordan norsk arts mangfold kan sikres.

– Vår rolle er å være rådgiver for Miljøverndepartementet og bidra til gjennomføringen av de tiltakene Regjeringen har fastsatt, og vi er derfor ikke i posisjon til å svare på disse spørsmålene. Vi vil imidlertid studere svarene og bruke dette som et innspill for videre arbeid, sier Sollie.

● Tekst: Tor Bjarne Christensen

Temaet for konkurransen denne gangen var turminne. Å ta et bilde for å minnes en tur eller en reise er nok en av de vanligste grunnene til å fotografere, og vi har vært på leting etter de gode motivene, de litt spesielle minnene og bilder som klarer å formidle stemningen av å være med på noe litt spesielt. Vi takker for mange gode bidrag, og har valgt ut tre til premiering.

VINNER: Ingeborg Wessel Finstad har tatt dette uhyre stemningsfulle bildet av en padletur på Helgelandskysten. Et turminne for livet.

PREMIERT: Maarten Mager har vært på hundesledetur på Svalbard i ars, ikke lenge etter at sola har begynt å vise seg igjen etter vinteren.

PREMIERT: Synnøve Grøtteland Helland er en trofast innsender, som ofte gir oss bilder av svært god kvalitet. Ikke noe unntak denne gangen, dette trolske landskapet gjør at vi forstår hvorfor det er verdt å komme seg ut i naturen.

Bli med i fotokonkurransen

Neste tema: Hildringstimen

Alle premierte får et gratis abonnement på miljøtidsskriftet Miljøjournalen ut 2008. Vinneren får i tillegg et gavekort på bøker for 500 kroner.

Slik kan du delta:

- Send maksimum tre bilder i jpg-format til redaksjonen@naturvern.no. Størrelsen på den samlede e-posten må ikke overstige 10 Mb.
- Skriv «fotokonkurranse» i emnefeltet.
- Skriv et par ord om hvor bildet/bildene er tatt, sammen med navn og adresse.
- Bildet/bildene må være hos oss innen 20. august 2008.
- Av praktiske grunner tar vi kun imot digitale bilder, sendt på e-post.

Tekst og foto: Bård Løken

Hildringstimen

På vår del av jordkloden er tiden mellom natt og dag spennende året rundt. Langt mot nord eller sør kan man virkelig oppleve flott lys i forbindelse med soloppgang eller solnedgang.

Sola går selvfølgelig både opp og ned uavhengig av hvor man befinner seg, men tiden det tar varierer, og her i Norge har vi god tid til å betrakte fenomenet. Det passer bra for oss som vil fotografere. At sola står lavt på himmelen eller er rett under horisonten er ofte synonymt med godt fotolys, og gjerne også at man kan møte på stemninger i naturen som de fleste av oss gjerne vil oppleve. Lyset påvirker hvordan vi opplever landskapet rundt oss. På denne tiden av døgnet beveger vi oss i trolldommens og fantasien verden.

Stemningslyset morgen og kveld ble flittig utnyttet av kunstnere selv før malepenselen ble oppfunnet. Lenge etter det løftet Erik Bye hildringstimen fram til å bli et kvalitetsbegrep. Rockegruppa Madrugada har også gitt honnør til stemningslyset om morgenen. Og nå vil vi gjerne at også du kommer med et bidrag. I fotokonkurransen denne gang vil vi gjerne se bilder av stemningslys, uansett om du har vært ute morgen eller kveld.

Nå om sommeren tilbringer vi nordmenn mye tid ute. Og mange har kameraet med seg. Vær klar over at selv om lyset er vakkert kan det være desto vanskeligere å feste til filmen eller minnebrikken. Når sola står rett under horisonten er lyset såpass svakt at lukkertidene fort kan bli lange, og et fotostativ er absolutt å anbefale. Selv foretrekker jeg og godta lange lukkertider framfor å bruke høy Iso på kameraet. Det gir bedre farger og mindre støy i bildene. For å sikre god dybdeskarpheit i bildet vil jeg gjerne bruke en liten blender, og da er lange lukkertider umulig å unngå. Å kunne fokusere manuelt er fint, når det er mørkt vil mange autofokuskameraer slite for å finne nok kontrast i motivet til at riktig fokuspunkt blir valgt. Noen kameraer har blits som gjerne vil hjelpe deg når det er svakt lys, men hvis du ikke absolutt føler det nødvendig med blits vil jeg anbefale at du slår den av. Blitslyset har nemlig lett for å ta rotta på stemningslyset.

Bård Løken er en av Norges ledende naturfotografer

Spar noe til oss!

— vår framtid bestemmes nå

Norges Naturvernforbunds prosjekt til sparebankstiftelsen konkurranse Årets gave blir aktivetskampanjen «Spar noe til oss!»

Prosjektet «Spar noe til oss!» er utviklet sammen med Natur og Ungdom og Miljøagentene, og bygger på mange av forslagene som kom fra medlemmer og lokallag. Nå utfordrer vi medlemmer og lag til å mobilisere til avstemningen i september så vi vinner ti millioner. Vinner vi, vil alle lokallag få støtte til aktiviteter som passer inn i kampanjen.

Bli med og mobiliser! (les mer på www.sparnoe.no)

Aktivetskampanjen skal gi barn og unge større mulighet til å påvirke klima- og naturvernpolitikken og fremme sitt krav «Spar noe til oss!». Framtida bestemmes nå fordi norske politikere de neste tre årene vil ta avgjørelser med stor og langsiktig betydning for klima og natur.

Målet med kampanjen er å gi politikerne lokalt og nasjonalt økt lyst, mot og vilje til å redusere norske klimagassutslipp og spare norsk natur for kommende generasjoner. Fokus for kampanjen er:

- smart energibruk
- miljøvennlig transport
- gjenvinning av alt avfall

Dette er tema som påvirker hverdagen til folk flest, der det allerede finnes gode løsninger vi kan ta i bruk, og det er lett å stille konkrete krav til politikerne. Tiltak på disse områdene vil både gi reduserte klimagassutslipp og spare norsk natur.

- En årlig klimakalender skal drive aktivetskampanjen framover og senke terskelen for alle som vil engasjere seg for miljøaksjonen, også barn og unge.
- Kalenderen presenterer månedlige temaer med faktainformasjon, praktiske tips og forslag til konkrete tiltak og aktiviteter for alle generasjoner. Den vil inneholde informasjon om organisasjonenes lokale kampanjeaktiviteter landet over, som naturopplevelser, konkurranser, aksjoner, kampanjer, temadager.
- Klimakalenderen vil være både i papirform og på nettet, og skal distribueres bredt til privatpersoner, barnefamilier, skoler og arbeidsplasser.

Vi mener aktivetskampanjen kan bidra til å utløse et betydelig miljøengasjement som kan øke politikernes vilje til å ta klimaansvar og ta vare på norsk natur.

www.sparnoe.no

MEDLEMSBUTIKKEN

(20% medlemsrabatt på ordinære priser)

www.naturvern.no/salg

eller ring 23 10 96 10

Soppkniv

Fin foldekniv med børste til soppturen. Håndtak i tre, knivblad av rustfritt stål. Kniven kommer med en kjekk kanvasveske.

Ordinær pris: 120,-

Medlemspris: 96,-

Vervepris: 1 hovedmedlem

Fugleplakater

Fire flotte fugleplakater med våre vanligste fugler. Plakatene kommer i vinterfugler, trekkfugler, ugler eller rovfugler. Er du interessert i fugler og ønsker bedre oversikt over dem, er disse plakatene perfekte! Str.: 45x65 cm.

Ordinær pris: 60,- **Medlemspris: 48,-**

Sett med de fire plakatene:

Ordinær pris: 190,- **Medlemspris: 152,-**

Vervepris: 1 hovedmedlem

Fuglesang-CD

Dobbeltd med fuglelyder fra 197 nordiske fuglearter. CDen har alfabetisk oversikt over fuglene, i tillegg til sporliste. Det er med andre ord enkelt å finne fram til den fuglen du vil høre lyden til!

Ordinær pris: 295,-

Medlemspris: 236,-

Vervepris: 1 hovedmedlem

T-skjorte - Ingen plan(et)B

Lyseblå, skogsgrønne og sorte kvalitets t-skjorter i økologisk dyrket bomull. «Vi har ingen plan(et) B!»

En t-skjorte som tydelig viser ditt standpunkt for miljøet, og din tilhørighet til Norges Naturvernforbund.

Ordinær pris: 200,-

Medlemspris: 160,-

Vervepris: 1 hovedmedlem

Med forbehold om trykkfeil og utsolgte varer. For spørsmål, ta kontakt!

Hjelp oss å påvirke:

Med flere medlemmer når vi flere mål!

Arbeidet gir resultater

- Tre årlige milliarder til regnskogsvern
- Klimaforlik på Stortinget
- Vern av Trillemarka
- Fjellreven på vei tilbake
- Klippeblåvingens siste levested reddet på overtid

Nye utfordringer krever økt innsats

- Ny klimaavtale innen 2009
- Norsk natur må beskyttes av bedre lovgivning
- Stopp tap av arter innen 2010
- Utfasing av alle miljøgifter
- Sikre sårbare kystområder mot oljeaktivitet

Hva kan du gjøre? Såre enkelt:

- Hent link til vervetekst på naturvern.no/verv
- Send videre til mulige medlemmer
- Vinn flotte vervepremier - bidra til et bedre miljø!

Følg oppdaterte nyhetssaker om natur- og miljøvern på:

www.naturvern.no

Miljøfestivalen 2008

Ørsta 27.-29. juni

Energi og naturvern - frå konflikhtar til løysingar

Kanopadling, kraftlinjer, klimaendringar og klatrekurs. Bli med på Naturvernforbundets miljøfestival ved den idylliske Standalshytta, rett ved Ørsta i Møre og Romsdal, siste helga i juni!

Miljøfestivalen er ei blanding av friluftsliv og miljøpolitikk. Det er sett av tid til turar i Sunnmørsalpane, det blir kurs i miljøvennleg småbarnsstell og det blir store og viktige debattar om energiforsyninga i framtida – midt i eit område med eit påstått og mykje omtala kraftunderskot og planar om monsterkraftlinjer rundt hytteveggen.

Nokre høgdepunkt frå programmet:

- Våre systerorganisasjonar i Sverige og Danmark har åtte til ti gangar så mange medlemmer som Naturvernforbundet. Kva har dei gjort rett?
- Risikerer vi nok ein runde med vasskraftutbygging?
- Kva kan bli dei faktiske konsekvensane av klimaendringane? Høyr klimaforskar Idar Barstad frå Bjerknessenteret
- Korleis jobbar vi med energi- og klimaspørsmål i lokallaga, og kva skal vi gjere opp mot neste års klimatoppmøte i København?
- Nylig pensjonert biskop Odd Bondevik snakkar om rett og gale i miljøkampen
- NNV-leiar Lars Haltbrekken i samtale med statssekretær Erik Lahnstein (Sp, Samferdselsdepartementet) om miljøpolitikken framover.

Spørsmål og meir informasjon:

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal:
Øystein Solevåg, 40234705 / oystein@bergfald.no

Norges Naturvernforbund:
Steinar Alsos, 23109615 / 91831193 / sa@naturvern.no

Hvor, når og hvor mye?

Standalshytta ligg 20 min. med bil frå Ørsta sentrum i Møre og Romsdal.

Slik ser dagane ut:

- Festivalen startar fredag kl 1630
- Lørdag begynner programmet 0930
- Søndag er satt av til ulike turar

Festivalen holdes 27-29.juni

Påmelding og betaling:

www.deltager.no/miljofestival

Naturmangfoldkampanje:

Vi skal bidra til å sikre vår fantastiske natur!

Tekst og foto: Arnodd Håpnes, Fagleder naturmangfold, Norges Naturvernforbund

Norge har forpliktet seg til å stanse tapet av naturmangfold innen 2010. Vi kan ikke nå dette målet uten en nasjonal dugnad. Det er derfor nødvendig med et stort frivillig engasjement som kan mobiliseres for å hjelpe og nå dette målet. Dette apparatet finnes og det heter Norges Naturvernforbund!

Norsk natur trues blant annet av:

- menneskeskapte klimaendringer
- arealforbruk og oppsplitting av artenes leveområder
- overbeskatning
- forurensning og miljøgifter
- fremmede arter

Vi vil nå spisse vårt naturvernarbeid i en flerårig landsomfattende kompetanse-, informasjons- og feltaktivitetskampanje for å bevare naturmangfoldet. Kampanjen starter sommeren 2008 og går ut 2010. Gjennom den ønsker vi å styrke naturgleden, kunnskapen og holdningene til alle som ønsker å bidra til å sikre våre fantastiske naturverdier for fremtiden.

Kampanjen vil ha tre bærebjelker.

- (1) Et kompetanse og inspirasjonsløft om naturmangfoldet samt metoder og regler for å ta vare på dette. Her ønsker vi å inkludere en stor satsing rettet mot barn og unge; "Den naturlige skolesekken".
- (2) I tillegg vil vi styrke feltberedskapen over hele landet kombinert med en akuttberedskap for å håndtere konkrete trusler mot naturmangfoldet.
- (3) Vi vil også sikre bred deltakelse og godt rotfeste for naturmangfoldspolitikken i tråd med prinsippene i Lokal Agenda 21.

Alle våre Fylkeslag og lokallag inviteres til å delta i arbeidet. Dagens eksisterende mangfold av aktiviteter i organisasjonen er allerede viktige bidrag. Gjennom kampanjen ønsker vi å utnytte dette mer presist inn mot de mest aktuelle miljøpolitiske utfordringene.

Bildetekster:

1. Orkideen marisko er fredet ved lov og står på rødlista. Likevel kan artens leveområder ødelegges gjennom hogst og andre inngrep.
2. Fjellreven er en sterkt truet noe som trolig skyldes en rekke samvirkende miljøfaktorer som er negative for arten.
3. Kystregnskog i Midt-Norge er en sjelden og truet naturtype.
4. Kampanjen skal også bidra til å sikre hverdagsnaturen.

Nytt fra Naturvernforbundet

● SØR-TRØNDELAG

Legg ned vei på Dovre!

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag kjemper for nedleggelse av Snøheimveien, en vei som går inn i mot Dovrefjell. I vinter vedtok Stortinget å utsette nedleggingen av veien, de ønsket først å gjennomføre et prosjekt rundt villreinen i området.

– Vi har Dovrefjell, et fantastisk naturområde, og det eneste politikerne er opptatt av, er å få en bilvei inn dit. Det er så bak mål at man nesten ikke har ord, sier leder i NNV i Sør-Trøndelag Steinar Nygaard.

Han sier også at Sør-Trøndelag ønsker å få i gang et skikkelig prosjekt på kystnasjonalparker.

– Vi går inn for å opprette kystnasjonalparker for å bevare kystnatur i Trøndelag før presset fra vindkraft, kraftlinjer, hyttebygging, veier og småkraft blir for stort, sier Nygaard.

● MØRE OG ROMSDAL

Miljøfestival

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal arrangerer i siste helga i juni Miljøfestival i Ørsta. Festivalen skal være på Standalshytta, som ligger mellom Ørsta og Hjørundfjorden. Det vil bli diskusjoner om energisituasjonen, vannkraftutbygging og kraftlinjedebatt, og under festivalen vil det bli muligheter til diskusjon og turer rundt i Ørstas natur.

Speilvendt reklame

Landets tre største byer har nå gått inn for å speilvende prinsippet om reklame i posten. Dette er noe Naturvernforbundet har kjempet for lenge. Dermed føyer de seg inn i rekken av kommuner som ønsker at postmotakere aktivt må si «ja» for å motta reklame.

Men i lovforslaget som kom fra

Barne- og likestillingsdepartementet i midten av mai heter det at de ikke ønsker å speilvende ordningen, og det grunnleggende med hensynet til næringslivet.

«Næringslivet er avhengig av å ha alternative markedsføringskanaler og

uadressert reklame er en rimelig og effektiv sådan. Et krav om forhåndssamtykke kan i praksis fortone seg som et forbud og vil kunne få konsekvenser for næringslivet og arbeidsplasser», heter det i lovforslaget.

Men selv om departementet foreløpig har vendt tommelen ned for forslaget, finnes det fremdeles muligheter for å påvirke. Lovendringen skal stemmes over i Stortinget.

● VESTFOLD

● NORDLAND

Larvik får lag

Også i Vestfold har det blitt startet et nytt lokallag. I slutten av april ble det startet et nytt NNV-lokallag i Larvik. Laget har sagt at de ønsker å jobbe for lokale tiltak mot klimaendringer, privatisering av strandsonen, viktige gytebekker for sjøørret og steinbruddaktivitetens innvirkning på landskap og biologisk mangfold.

Klager hytteby inn til departement

Her i Knaplundsbukta er det planlagt 80 fritidsboliger og 400 meter molo.

● ROGALAND

Vil bygge fugleøy

Naturvernforbundet i Rogaland vil bygge ei fugleøy midt i Mosvatnet. Stien rundt vannet er et av de mest populære turområdene i Stavanger.

– Å ha en hekkeplass som er skjermet for både to- og firbeinte vil helt klart bety at det blir mer fugler i Mosvatnet, og at noen av de som har vært her før vil komme igjen, sier daglig leder Erik Thoring i Naturvernforbundet i Rogaland til NRK.

Det er lagt opp til at steinen som trengs for å bygge øya skal komme fra entreprenører i området som trenger å kvitte seg med fyllmasse, og som kan være interesserte i å gjøre jobben gratis.

Naturvernforbundet i Nordland har levert inn en klage til Miljøverndepartementet på utbyggingen av hyttebyer ved Saltstraumen.

NNV i Nordland har i lengre tid arbeidet mot bygging av hyttebyer ved Saltstraumen rett utenfor Bodø. Bystyret i kommunen gikk slutten av april inn for utbygging. Det var Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet som stemte ja til utbygging av fritidsboliger i Knaplundsbukta ved innløpet til Saltstraumen. Det ga flertall på 30 av bystyrets 39 representanter. Det omstridte vedtaket gjelder 80 ni meter høye fritidsboliger pluss en 400 meter lang molo, kai og lystbåthavn i Knaplundsbukta. Naturvernforbundet var nylig i møte med Miljøverndepartementet, hvor de overleverte en klage på vedtaket.

– Vi mener at hyttebyene skal ut av strandsonen, sier leder for Naturvernforbundet i Nordland, Erling Solvang. Han ønsker at det heller skal legges til rette for friluftsliv og kultur- og naturvern rundt Saltstraumen, som er verdens sterkeste tidevannsstrøm.

● AKERSHUS

Fet i NNV

Naturvernforbundets lokallag på Fet i Akershus har gjenoppstått etter å ha ligget brakk i seks år. Lokallaget kommer til å jobbe med naturvernets interesser i forbindelse med utbyggingen av riksvei 22. De vil også presse på Fet kommune og NSB for bedre kollektivtilbud og arbeide videre med Stintevja-området, en evje i Glomma som kan bli ødelagt av utbygging.

Har vi ikke større visjoner enn lavere bensinpris?

Protestene mot de økende bensinprisene går som en farsott over landet. I løpet av noen dager har over 100 000 mennesker meldt seg inn i ei Facebook-gruppe på internett, som har til hensikt å få satt ned bensinprisene. Hvor navlebeskuende går det an å bli? Har vi virkelig ikke større problemer å ta tak i? Som for eksempel den globale oppvarmingen. Veitrafikken står som kjent for en stor del av de utslippene som fører til global oppvarming. Og veitrafikken skaper betydelige helseproblemer for mange barn og eldre i våre store byer. Billigere bensin vil gi flere biler på veiene og mer trafikk.

I 2006 utgjorde drivstoffutgiftene 3,4 prosent av en families utgifter. De betyr med andre ord marginalt for lommeboka vår i forhold til andre ting som for eksempel boligutgifter. Norge er også blant de land i Europa hvor vi får flest liter bensin igjen for lønna vår. Sett i forhold til inntektsnivået er ikke bensinprisene høye, de er lave. De burde vært høye av hensyn til miljøet. Og til de som truer med å flagge ut til Sverige; der får du færre liter bensin for lønna enn her hjemme. Så om målet er mest mulig bensin, bli værende.

Samtidig med at vi klager over bensinprisen ved pumpene kjøper vi mer mat enn før inne på bensinstasjonene. Bensinprisen har med andre ord ikke tørt lommeboka vår. At maten er dyrere på bensinstasjonen enn i butikken spiller tydeligvis ingen rolle.

Avgiftsøkningen som vil komme på bensin og diesel i sommer er et direkte resultat av klimaforliket i Stortinget. Avgiftsøkningen er dessverre for lav til at den vil ha noen som helst innvirkning på bilbruken. For en gjennomsnittsfamilie vil den koste en

ekstra hundrelapp i året. En biltur fra Oslo til Trondheim vil koste omlag 2 kroner mer. Men avgiftsøkningen gir staten mer penger i kassa. Penger som burde vært ørmerket miljøtiltak. Så langt har ikke regjeringen vært villige til det, men det spørs om de ikke må gjøre det for å skape mer forståelse for økningen og mindre grobunn for misnøyen.

Kravet om å redusere avgiftene for å stabilisere bensinprisen vil virke mot sin hensikt. Prisøkningen er markedets enkle grep for å regulere etterspørselen. Om vi tyr til kunstige grep for å redusere prisen vil etterspørselen holde seg konstant eller øke ytterligere. Og da vil prisene gå opp igjen.

Økte bensinpriser er ikke noe særnorsk fenomen i disse dager, de henger nøye sammen med den økte prisen på råolje internasjonalt. Det er folk som har større problemer med dette enn oss. De økte oljeprisene er ifølge FN en av de viktigste årsakene til økte matvarepriser på verdensmarkedet, og det er tross alt et større problem enn en liten økning i bensinprisen. La oss løfte blikket litt, la oss ha noen større visjoner for framtiden enn lavere bensinpris.

Lyspunktet er at motgruppa på Facebook, gruppa som vil ha høyere visjoner for framtida enn lavere pris også har fått et oppsving de siste ukene. Fra å ha et par tusen medlemmer meldes det nå om noen titalls tusen. Kanskje mener egentlig de fleste at det er viktigere å komme igang med kampen mot den globale oppvarmingen enn å tenke på 3,4 prosent av pengene som går ut av lommeboka.

Lars Haltbrekken
leder, Norges
Naturvernforbund

NORGES NATURVERNFORBUND

Postboks 342 Sentrum
0101 Oslo, Norge
Besøksadr.: Grensen 9 B, Oslo
Bankgiro: 7874 05 56001
Tlf: 23 10 96 10
Faks: 23 10 96 11
E-post: naturvern@naturvern.no
Internett: www.naturvern.no
Medlemskontingent:
Ny medlem 200,-, hovedmedlem kr 350,-
Pensjonister og studenter: kr 175,- ny medlem 100,-
Familiemedlemskap (ev. inkl. ett medlemskap i Miljøagentene): kr 420,-
nye medlemmer 300,-
Student-/pensjonistfamilie (ev. med Miljøagentene): kr 200,-
Livsvarig medlemskap (inkl. Natur & miljø): kr 7000,-
Medlemmer av Norges Naturvernforbund er automatisk medlem av det lokal- og fylkeslag vedkommende søker til.

ØSTFOLD: Postadr.: Postboks 220, 1702 Sarpsborg. Besøksadr.: Fylkeshuset i Sarpsborg. E-post: nio@naturvern-ostfold.no, Web: www.naturvern.no/ostfold. Leder: Ragnar Johnsen, Tlf: 69 13 21 34

OSLO OG AKERSHUS: Post- og besøksadr.: Maridalsv. 120, 0461 Oslo. Tlf: 22 38 35 20, Faks: 22 71 63 48, E-post: noa@noa.no, Web: www.noa.no. Kontaktperson: Anna Skog, E-post: anna.skog@gmail.com

HEDMARK: Postadr.: Postboks 139, 2301 Hamar. E-post: hedmark@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/hedmark. Kontaktperson: Lars Mæhlum, Tlf: 45 42 68 77

OPPLAND: Postadr.: Postboks 368, 2601 Lillehammer. E-post: oppland@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/oppland. Leder: Kjell Fredrik Løvold, Tlf: 91 89 47 51 (m), E-post: kjefre@online.no

BUSKERUD: Postadr.: 3322 Darbu. Tlf: 32 75 05 04, Faks: 32 75 84 91. E-post: buskerud@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/buskerud. Fylkessekretær: Per Øystein Klunderud

VESTFOLD: Postadr.: v/Hans Ivar Nesse, Nedre Fjellterr. 13, 3157 Barkåker. E-post: vestfold@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/vestfold. Kontaktperson: Hans Ivar Nesse, Tlf: 33 31 33 42

TELEMARK: Post- og besøksadr.: Vette Mulesv. 16, 3944 Porsgrunn. Tlf: 35 55 79 54, E-post: telemark@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/telemark. Leder: Tormod Svartdal

AUST-AGDER: Postadr.: v/Stig Rubach, Åsveien 5, 4879 Grimstad. E-post: austagder@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/aust-agder

VEST-AGDER: Postadr.: Postboks 718, 4666 Kristiansand. Tlf: 38 02 52 04, Fax: 38 02 46 33, E-post: vestagder@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/vest-agder. Leder: Torbjørn Fredriksen, Tlf: 38 26 13 49

ROGALAND: Postadr.: Postboks 441, 4002 Stavanger. Besøksadr.: Sandvigå 24, Stavanger. Tlf: 51 52 88 11, Faks: 51 52 88 15, E-post: rogaland@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/rogaland. Daglig leder: Erik Thoring

TRONDHEIM: Postadr.: Postboks 1201 Sentrum, 5811 Bergen. Besøksadr.: Jacobsfjorden, Bryggen, Bergen. Tlf: 55 30 06 50, Faks: 55 30 06 50, E-post: hordaland@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/hordaland. Daglig leder: Nils Tore Skogland

SOGN OG FJORDANE: Postadr.: Postboks 470, 6853 Sogndal. E-post: sognfjordane@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/sognogfjordane. Fylkessekretær: Astrid Kalstveit, Tlf: 91 80 78 99

MØRE OG ROMSDAL: Postadr.: v/Øystein Folden, 6630 Tingvoll. E-post: moreromsdal@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/moreogromsdal. Leder: Øystein Folden, Tlf: 71 53 33 31, 91 81 25 42

SØR-TRØNDELAG: Post- og besøksadr.: Sandgata 30, 7012 Trondheim. Tlf: 73 51 52 24, Faks: 73 51 27 27, E-post: sortrondelag@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/sor-trondelag. Fylkessekretær: Morten Ingebrigtsen

NORD-TRØNDELAG: Postadr.: Postboks 132, 7702 Steinkjer. E-post: nordtrondelag@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/nord-trondelag. Leder: Per Flatberg, Tlf: 90 51 50 46

NORDLAND: Postadr.: Postboks 1447, 8602 Mo i Rana. E-post: nordland@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/nordland. Leder: Erling Solvang, Tlf: 95 25 40 75

TROMS: Postadr.: Postboks 924, 9251 Tromsø. E-post: troms@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/troms. Leder: Stein Arnesen, Tlf: 90 78 56 94

FINNMARK: Postadr.: Postboks 1176, 9504 Alta. E-post: finnmark@naturvern.no, Web: www.naturvern.no/finnmark. Leder: Dag T. Elgvin, Tlf: 784 32 011

BARENTSHAVKONTORET: Postadr.: Postboks 10, 8082 Leines. Kontaktperson: Gunnar Album. E-post: album@online.no, Tlf: 75 77 84 10, Faks: 75 77 84 74

NATUR OG UNGDOM: Postadr.: Postboks 4783 Sofienberg, 0506 OSLO. Besøksadr.: Torggata 34, Oslo. E-post: info@nu.no, Tlf: 23 32 74 00, Faks: 23 32 74 10. Leder: Ingeborg Gjærum

Ta kontakt med organisasjonsavdelingen dersom listen skal endres. Tlf. 23 10 96 10/15. E-post: das@naturvern.no

Miljøagentlåta heter
"Snu en stein". Cd-
singelen kan bestilles
hos:
post@miljoagentene.no
fra 5. juni. Følg med på
www.miljoagentene.no

Det blir kjempefint!

Erik synger den nye Miljøagentlåta

Erik Solbakken fikk et oppdrag fra Miljøagentene: Syng inn den nye Miljøagentlåta på cd.
Her er bildene fra innspillingen.

Produsent Kjetil må begynne på nytt fordi Erik synger feil. Låtskriver Espen og assistent Kirsti følger med på teksten i bakgrunnen.

Neiiii... må jeg syngende enda en gang!?!?

Pikekoret fra Hurum skal hjelpe til på låta.

Jippi!!!

MILJØAGENTENE

BARNAS MILJØVERNORGANISASJON

Bli medlem her

www.miljoagentene.no

Gaven som varer et helt år!

Har du et barn, barnebarn, tantebarn eller et annet barn du er glad i og ønsker å gi en hyggelig overraskelse?

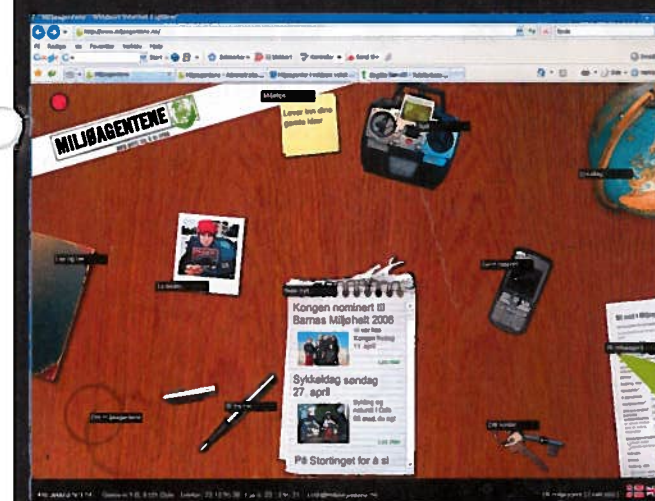
Et medlemskap i Miljøagentene koster kun 100 kroner. Det heldige barnet får en flott velkomstpakke. I pakken er vårt siste medlemsblad, velkomstbrev, plakat og en overraskelse! Så kommer bladet 6 ganger i løpet av 2008.

Miljøagentene er barnas miljøvernorganisasjon. Miljøagenter oppdager vår fantastiske natur, utforsker sammenhengen mellom mennesker og natur og utfordrer miløsinkene. Vi arbeider for å gi barn troen på seg selv, framtiden og at det nytter å gjøre noe.

Bestill på Miljøagentenes nettsted:

www.miljoagentene.no

Vi sender velkomstpakken til barnet og regningen til deg. Enklere kan det ikke bli!

Kontakt: Tlf: 23 10 95 30
post@miljoagentene.no

Kun
kr 100

Bestill
medlemskapet
her

MILJØAGENTENE

BARNAS MILJØVERNORGANISASJON

Bli medlem her

www.miljoagentene.no

artsobservasjoner.no

Velkommen til Artsobservasjoner

Artsobservasjoner er en uavhengig felles tjeneste for rapportering av artsfunn. Uavhengig i den forstand at det er rapportøren selv som bestemmer hva som rapporteres og som sier sine egne rapporter. Artsfunn etter søk. Brukerne rapporterer under de forutsetninger som tjenesten bygger på og som er redegjort for i informasjonsteksten: artsobservasjoner.no

De rapporterte artsobservasjonene kan fritt brukes av alle: allmennheten, forskere, organisasjoner og myndigheter. Observasjonene er sensitive arter er forbeholdt rapportøren, ansvarlige personer i organisasjonen og Artsdatabanken. Alle funn blir publisert først og kvalitetssikres etterpå av ansvarlige i de respektive foreningene. Mange observasjoner blir korrigert av andre brukere gjennom direkte kommentarer til den som har rapportert.

Rapportsystemet for pattedyr, amfibier og reptiler

I samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening (NOF), lansert 5. mai 2008.

Rapportsystemet for vekster og regkillede

I samarbeid med Norsk Botanisk Forening (NBF) og Norges sopp- og nyttevekstforbund (NSNF), lansert 5. mai 2008.

Rapportsystemet for småkryp

I samarbeid med Norsk Entomologisk Forening (NEF), Norsk Zoologisk Forening (NZF), lansert 5. mai 2008.

Kjøttmeisen hadde æren av å bli observasjon nummer 100 000 i den nye basen artsobservasjoner.no.

ARTER FOR ALLE

5. mai ble nettstedet artsobservasjoner.no åpnet av miljøvernminister Erik Solheim, og allerede etter en måneds drift kan Artsdatabanken melde om suksess for nettstedet.

– Det har fungert over all forventning, forsikrer Ivar Myklebust, direktør i Artsdatabanken.

– Vi tror vi treffer en del av de som er opptatt av å være ute og registrere arter, fortsetter han.

Tre uker etter lanseringen hadde 1200 personer registrert seg som rapportører, og antall registrerte artsfunn har passert 100 000. Blant de innmeldte registreringene finnes det 15 000 arter, og flere av disse står på Norsk Rødliste. Over 90 000 av innmeldingene er fugler. Myklebust

sier at våren og sommeren er høytid for artsobservasjoner, og tror derfor at observasjonene kommer til å variere gjennom året.

Kjøttmeis nummer 100 000

Miljøvernminister Erik Solheim sa under åpningen av artsobservasjoner.no at de innmeldte observasjonene kan gi mer informasjon om klimaendringer, ved at man kan se arter på steder der de ikke fantes før.

– Men det kan også vise seg at arter som vi trodde var sterkt truet er mer spredt i norsk natur enn vi trodde, sa ministeren.

Langt fra alle observasjonene er oppsiktsvekkende. Artsdatabanken opplyser at artsfunn nummer 100 000 ble registrert tirsdag 27. mai klokka 22.53. Rapportøren fra Buskerud meldte inn en kjøttmeis. Samme person har foreløpig lagt inn over 1200 rapporter på til sammen over 100 fuglearter, skriver NTB.

Mye brukt i Sverige

I Sverige har det svenske motstykket ArtPortalen eksistert i 8 år, og tjenesten har blitt svært viktig for arbeidet med å kartlegge det biologiske mangfoldet i Sverige. Så langt i 2008 har svenske rapportører registrert 2,3 millioner observasjoner i ArtPortalen.

Artsobservasjoner er et prosjekt som er ledet av Artsdatabanken. Arbeidet med tjenesten er imidlertid utført i samarbeid med organisasjoner tilknyttet SABIMA (Norsk Botanisk Forening, Norges Sopp og Nyttevekstforbund, Norsk Zoologisk Forening og Norsk Ornitologisk Forening)

Myklebust sier at han tror observasjonene kommer til å øke utover året.

– Vi har allerede blitt kontaktet av diverse lokallag som vil importere sine egne observasjoner som de har gjort over flere år inn i vår base, avslutter han.

● Av Martin Ødegaard

Miljøjournalen

www.miljojournalen.no

HVA SKJER ...

... med klimaet? Hvorfor står mange norske arter i fare for å dø ut? Hvordan havner miljøgifter fra pc-ene våre i blodet til isbjørnene på Svalbard? Og hva gjør egentlig Erik Solheim?

Les Miljøjournalen så forstår du den store sammenhengen!

Miljøjournalen er Norges eneste nyhetsmagasin om natur- og miljøsaker. Vi skriver om årsakene, virkningene og løsningene på miljøproblemene. Vi har aktuelle nyheter fra inn- og utland, fylldige temaseksjoner og følger alt fra internasjonale miljøforhandlinger til norske valg. Og vi går gjerne utenom nyhetsbildet for å gi deg sakene andre medier glemmer.

Send inn svarslippen, eller gå inn på www.miljojournalen.no
Abonnementet koster bare 99 kroner ut hele 2008.
Miljøjournalen utgis av Norges Naturvernforbund og redigeres etter redaktørplakaten. 11 utgaver per år.

99,-
ABONNEMENT
UT 2008

JAI
Jeg vil være oppdatert på natur- og miljøspørsmål og få tilsendt Miljøjournalen hver måned ut 2008 til kun kr. 99,-

Navn

Adresse

Postnr./Sted

E-post

Miljøjournalen
Norges Naturvernforbund
Svarsending 0362
0090 OSLO

Klipp, klipp!

Ettersendes ikke ved varig adresseendring

Returadresse:

Natur & miljø

Boks, 342 Sentrum, 0101 Oslo, Norway

B-Economique
NORGE

En tørr bleie er den
beste hodeputen.

Gravid? Gå inn på www.libero.no og se alle de gaver og fordeler du kan få dersom du blir medlem i Liberoklubben allerede i dag. Alt helt gratis!

Libero holder tørt.